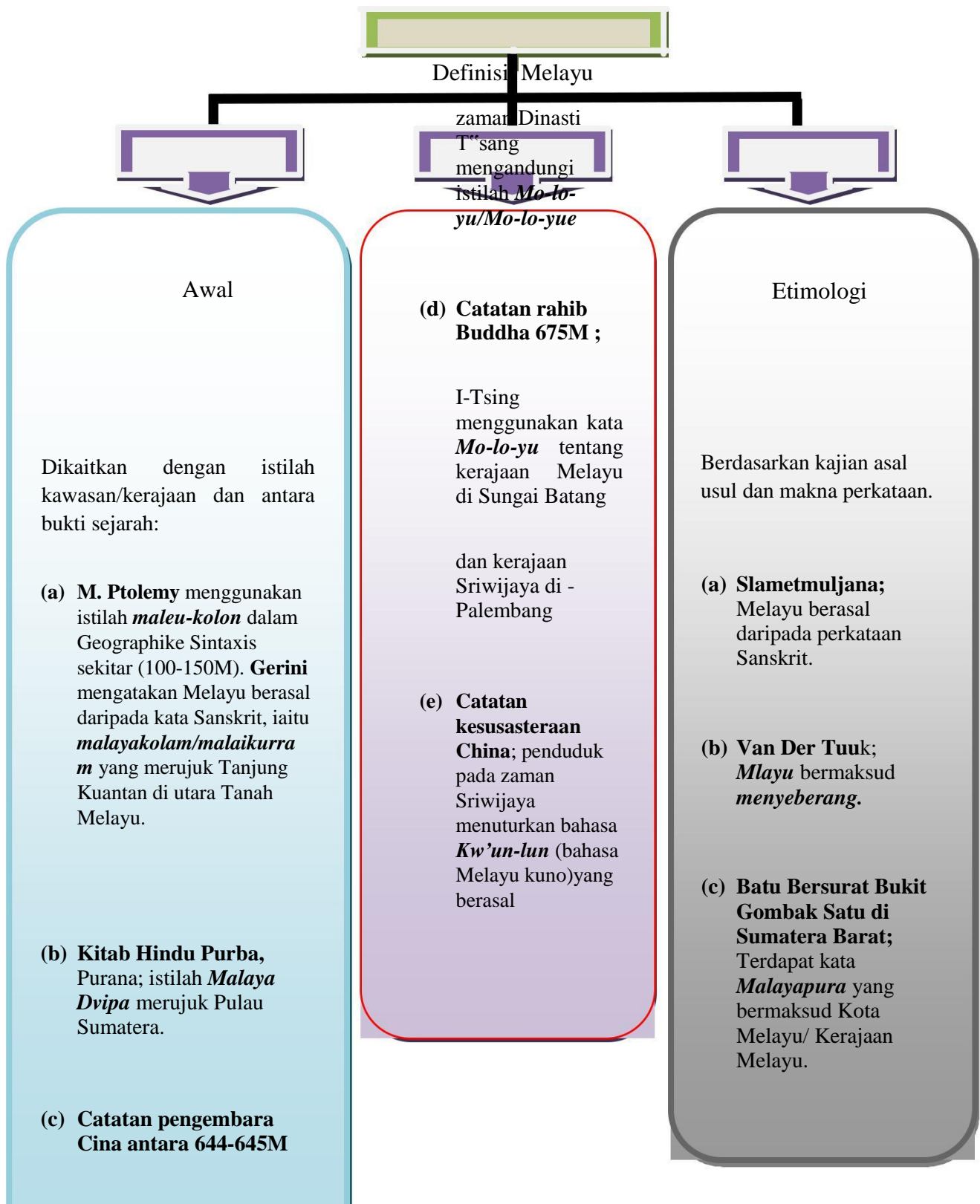

PENGGAL 1

1. SEJARAH DAN PERKEMBANGAN BAHASA MELAYU

1.1 Asal Usul Bahasa Melayu

1.1.1 Konsep Melayu

- (d) **Bahasa Jawa kuno;**
Perkataan *Mlayu* bermaksud *mengembara* bersesuaian dengan penghijrahan manusia dari Yunan menyeberangi Selat Melaka dan mendarat di Pulau Sumatera.

Bangsa

- (a) **Kajian awal bangsa Melayu;** Nenek-moyang orang Melayu yang berasal dari Asia Tengah sebagai Melayu-Deutro(1500M) dan Melayu-Proto (2000M)

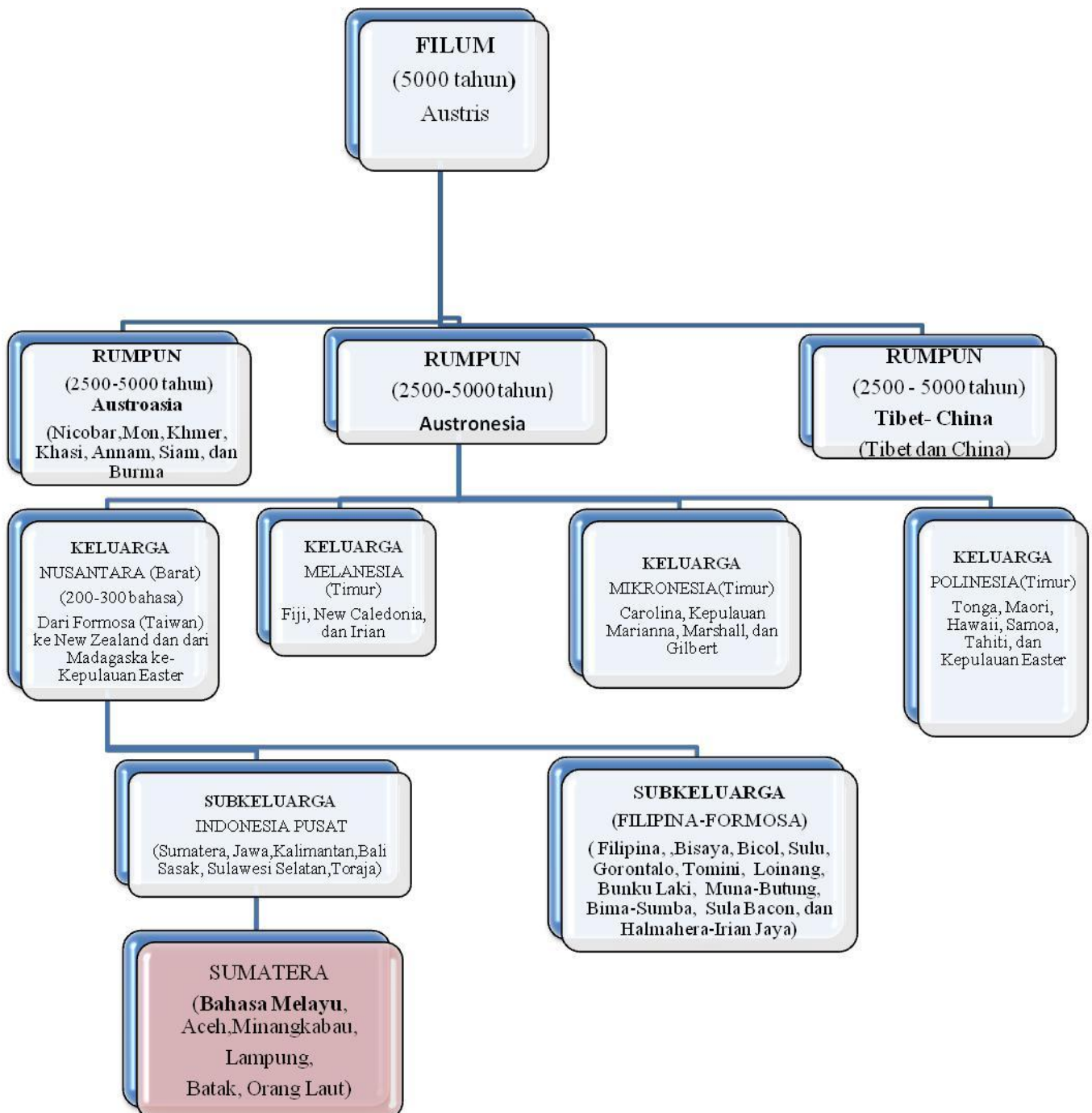
1

- (b) **UNESCO 1972;** Melayu merujuk kepada suku bangsa Melayu di Malaysia, Thailand, Indonesia, Filipina, dan Madagaskar.
- (c) **Colin;** suku bangsa serumpun di Nusantara yang mempunyai kesamaan warna kulit, bentuk badan, pakaian, adat resam, dan upacara
- (d) **Perlembagaan Persekutuan-Perkara 153;** Orang Melayu menuturkan bahasa Melayu sebagai bahasa ibunda, beragama Islam, dan mengamalkan adat istiadat Melayu.

1.1.2 Salasilah Bahasa Melayu

Susur galur bahasa Melayu menggunakan faktor usia bahasa sebagai kriteria untuk memeringkatkan bahasa.

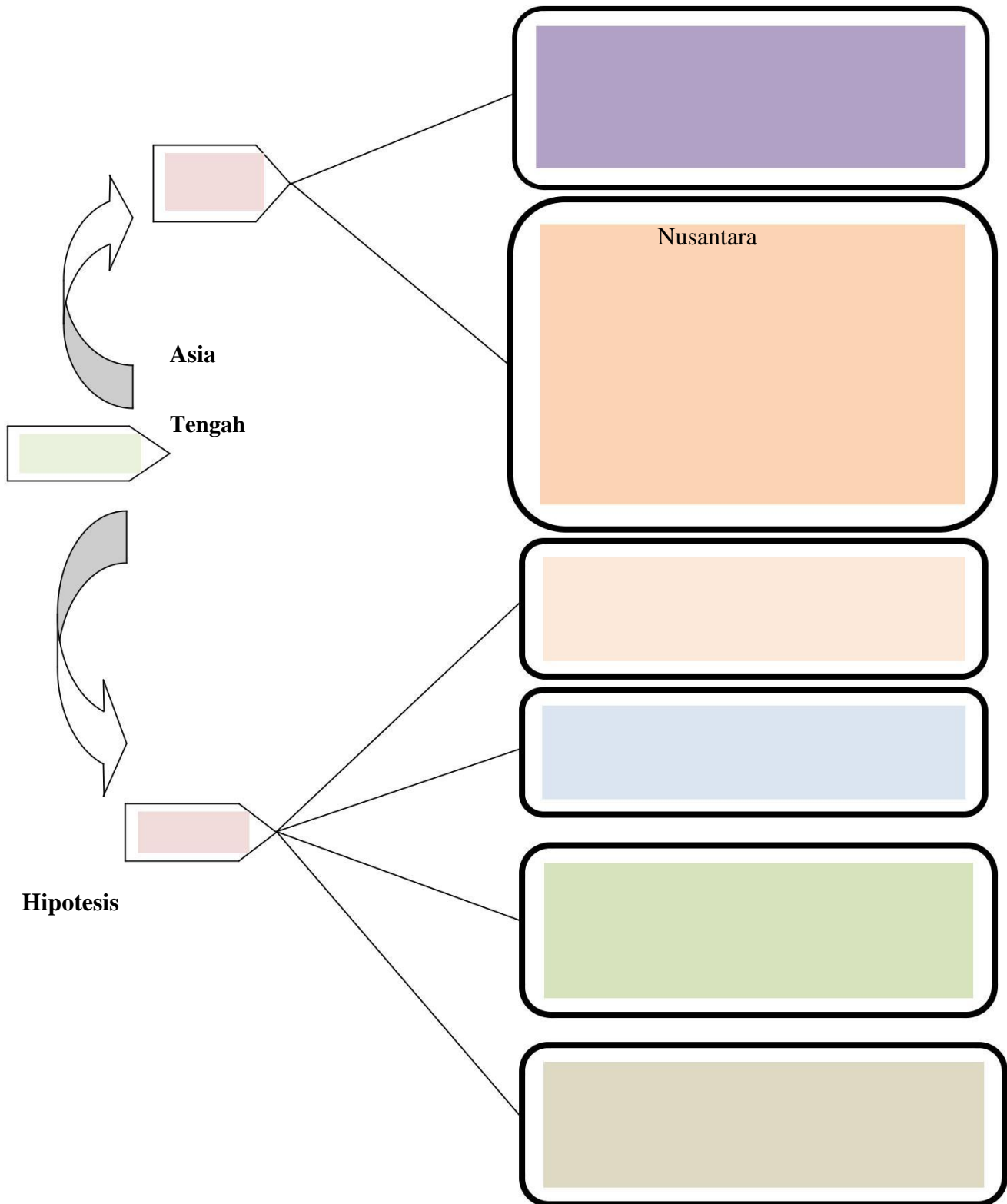
Salasilah Perkembangan Bahasa Melayu dari Segi Faktor Usia

1.1.3 Hipotesis tentang Tempat Asal Bahasa Melayu

Terdapat dua hipotesis tentang asal bahasa Melayu, iaitu:

Hendrick Casper Kern - Jumpaan beliung di Kepulauan Melayu , Sumatera Selatan, Sungai Hwang Ho, Sungai Mekong, Sungai Irrawady, Sungai Salween, dan Sungai Brahmaputra

Von Heine Geldern - **Zaman Neolitik** ((2000M-Melayu-Proto) mengamalkan budaya Dongson dari Yunan berhijrah ke Asia Tenggara

- **Zaman Logam** (1500M-Melayu-Deutro) mahir ilmu pelayaran dan bintang, ilmu membuat peralatan perburuan dan pertanian, dan menuturkan bahasa Melayu purba

Dyen (perkembangan) - Berasal dari Melanesia dan Formosa kerana kesamaan aspek bentuk kata dan struktur bahasa

William Marsden -Serumpun dengan bahasa Austronesia Timur bukannya dari Asia Tengah

J.Crawfurd - Jumpaan fosil manusia Jawa yang berusia dua juta tahun di Nusantara

- Kebudayaan Sumatera dan Jawa telah menonjol pada abad ke-19

Faktor geografi- Orang Melayu merupakan peribumi Nusantara kerana Pentas Sunda dan Pentas Sahul terpisah akibat pencairan glasier

CONTOH SOALAN

SOALAN ANEKA PILIHAN

1 Bahasa-bahasa yang serumpun dengan bahasa Melayu ialah bahasa

I Cam

IV Sunda

II Tagalog

V Papua

III Batak A

1,11 dan V B I,

IV, dan V C

11,111 dan 1V

D 11,111, 1V dan V E

1,11,111,1V dan V

[1992:16]

2 Cabang-cabang bahasa yang tergolong dalam rumpun bahasa Austronesia ialah A Nusantara, Austroasia,Polinesia, Melanesia

B Nusantara,Polinesia,Melanesia, Mikronesia C

Nusantara,Austroasia,Melanesia,Mikronesia D

Nusantara,Austronesia,Polinesia,Melanesia E

Nusantara,Tibet-China,Melanesia,Mikronesia

[1994:17]

3 Antara yang berikut, yang manakah yang benar tentang bahasa nusantara? I Dipercayai berasal dari daerah Yunan

II Termasuk ke dalam golongan bahasa Austroasia

III Tersebar meluas sehingga ke Pulau Madagaskar

IV Mempunyai jumlah bahasa antara 200 hingga 300

A 1 dan 11

B 11 dan 111

C 1, 11 dan 111

D 1, 111 dan 1V

E 11,111 dan 1V

[1999:17]

4 Pengkaji-pengkaji bahasa berpendapat bahwa bahasa Melayu tergolong dalam keluarga Nusantara. Istilah keluarga dalam asal usul bahasa merujuk kepada bahasa Melayu yang telah berusia

- A lebih daripada 5000 tahun
- B lebih daripada 6000 tahun
- C kurang daripada 1000 tahun
- D kurang daripada 2500 tahun

[2006:11]

5 Yang manakah padanan yang betul bagi cabang bahasa dan contoh bahasa dalam rumpun Austronesia?

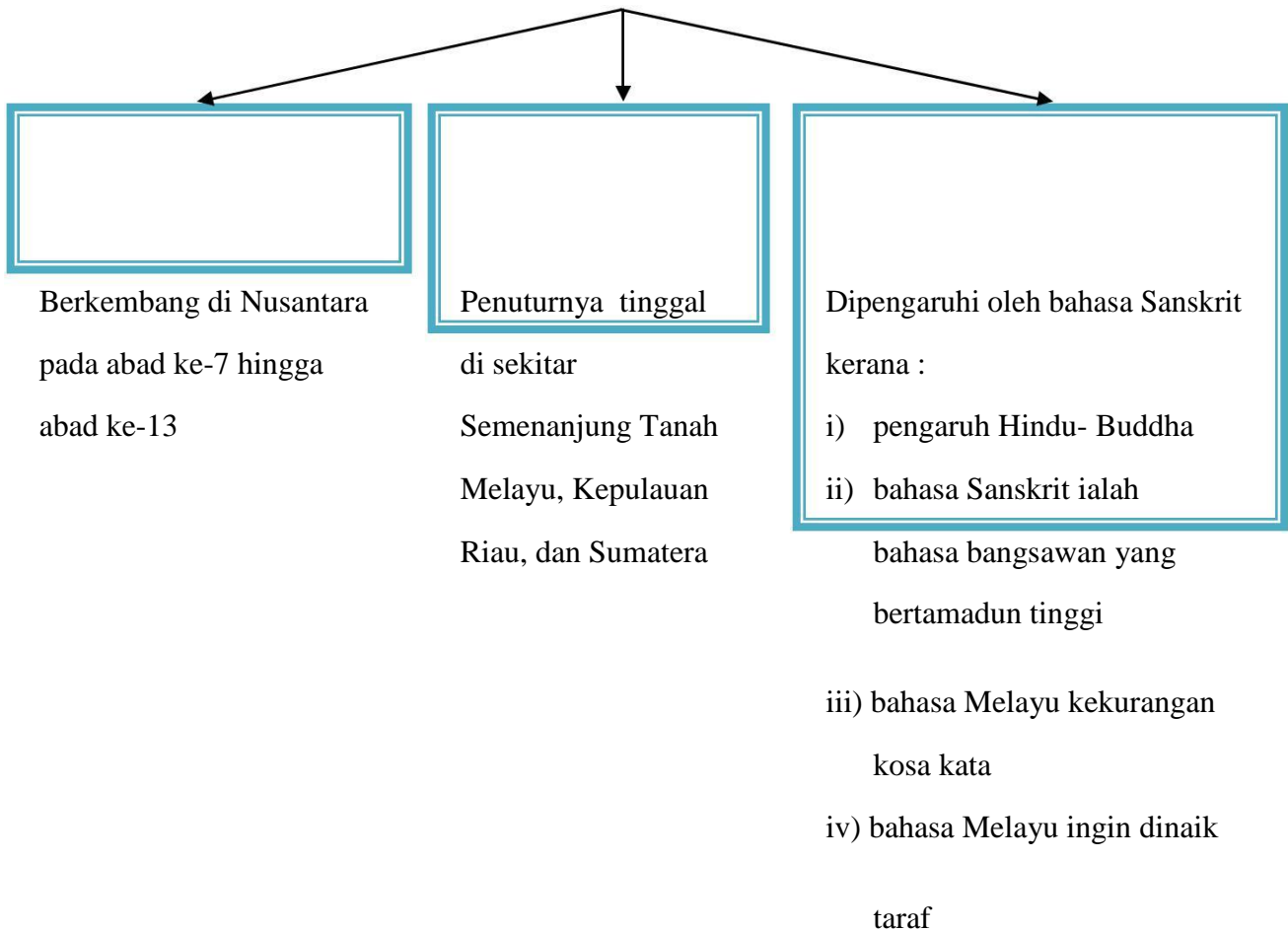
	Cabang bahasa	Contoh bahasa
A	Melanesia	Hawaii, Tonga, dan Maori
B	Nusantara	Tagalog, Irian, dan Aceh
C	Mikronesia	Kepulauan Marianna, Marshall, dan Carolina
D	Polinesia	Kepulauan Fiji, New Caledonia, dan Gilbert

[2007:11]

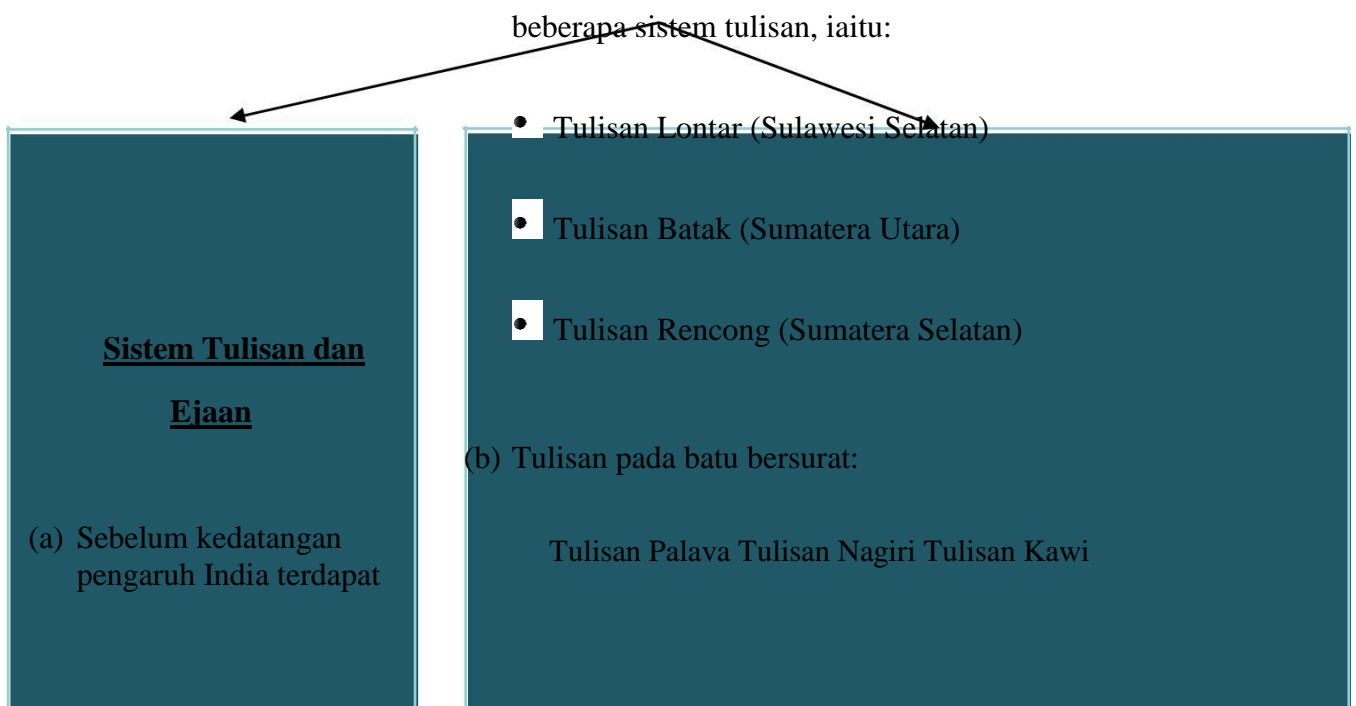

1.2 Bahasa Melayu Kuno

1.2.1 Konsep Bahasa Melayu Kuno

1.2.2 Ciri Bahasa Melayu Kuno

(i) apitan par-...an- menjadi	persumpahan
--------------------------------------	--------------------

6

K
o
s
a

K
a
t
a

CIRI	CONTOH
(a) terdapat rangkap atau gugusan konsonan .	tlu (tiga)
(b) geluncuran [w] menjadi [b]	wanyak (banyak)
(c) tiada e pepet	dangan (dengan)
(d) sengauan gusi /n/ dalam bahasa melayu kuno menjadi sengauan lelangit /ny/ dalam bahasa melayu moden	mulana (mulanya)
(e) dieja dengan aspirasi bh, dh, kh, dan th	bhumi (bumi)
(f) awalan mar- menjadi ber-	marsila (bersila)
(g) awalan ni- menjadi di-	niparwuat (diperbuat)
(h) kata kerja aktif berimbuhan mar- dan mang- menjadi me-	mawawa (membawa)

1.2.3 Bahan Bukti

CONTOH SOALAN

SOALAN ANEKA PILIHAN

1 Apakah salah satu sebab bahasa Melayu kuno banyak sekali menerima pengaruh bahasa Sanskrit?

- A Bahasa Sanskrit merupakan bahasa agama
- B Bahasa Sanskrit mempunyai status yang tinggi
- C Bahasa Sanskrit boleh menyaingi bahasa Jawa kuno
- D Bahasa Sanskrit digunakan secara meluas dalam kalangan masyarakat

(STPM 2009:13)

2

Batu bersurat	di Kedukan Bukit di Talang Tuwo di Kota Kapur di Karang Brahi
---------------	--

Yang berikut ialah pernyataan yang benar tentang batu bersurat di atas **kecuali**

- A ditemukan pada abad ketujuh
- B menggunakan bahasa Melayu kuno
- C ditulis dengan menggunakan huruf Nagiri
- D ditulis semasa pemerintahan kerajaan Sriwijaya

(STPM 2008:13)

3 Kumpulan batu bersurat yang menggunakan bahasa Melayu kuno telah ditemukan

A	di Talang Tuwo	di Karang Brahi	di Sungai Teresat
B	di Kota Kapur	di Minye Tujuh	di Talang Tuwo
C	di Kota Kapur	di Talang Tuwo	di Karang Brahi
D	di Karang Brahi	di Minye Tujuh	di Kedukan Bukit

(STPM 2006:12)

4 Yang manakah pernyataan yang benar tentang bahasa Melayu kuno?

I Vokal *e* pepet tidak digunakan dalam bahasa Melayu kuno

III Awalan *par-* dalam bahasa Melayu kuno berubah menjadi *ber-* dalam bahasa Melayu moden

IV Fonem *w* dalam bahasa Melayu kuno berubah menjadi *b* secara tekal dalam bahasa Melayu moden

A I dan II

B I dan IV

C II dan III

D III dan IV

(STPM 2007:12)

5 Yang manakah pernyataan yang bukan ciri bahasa Melayu kuno? A dieja dengan aspirasi *bh*, *dh*, *kh*, dan *th*

B kata kerja pasifnya ditandai oleh awalan *ni-*

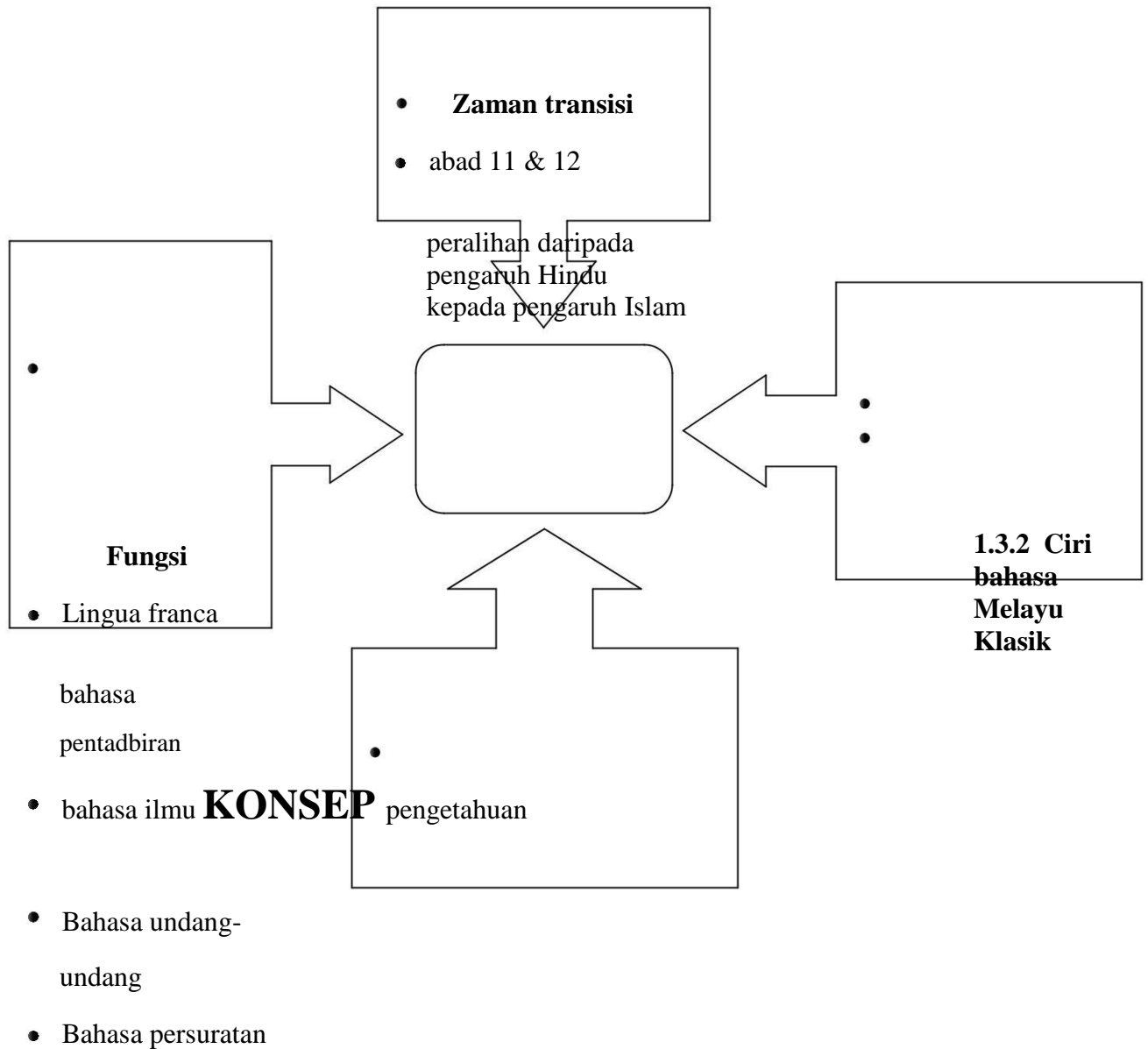
C Kata kerja aktif ditandai oleh awalan *ma-*, *mar-* atau *mang-*

D Konsonan /v/ berubah menjadi /b/ dalam bahasa Melayu moden

1.3 BAHASA MELAYU KLASIK

1.3.1 Konsep bahasa Melayu Klasik

Zaman bahasa

Melayu klasik

abad 14 hingga 19
mengalami evolusi
kedua dengan
mengandung
aksara jawi

Aspek	Ciri-ciri
(a) Sistem tulisan dan ejaan	<ul style="list-style-type: none"> ❖ masih memperlihatkan pengaruh kebudayaan India ❖ terdapat tulisan Arab berbentuk Kufi dan kaligraf Niski ❖ tulisan lontar (Sulawesi Selatan) ❖ tulisan Batak (Sumatera Utara) ❖ tulisan Rencong (Sumatera Selatan)
(b) Kosa kata	<ul style="list-style-type: none"> ❖ diperkaya dengan kosa kata atau istilah bahasa Arab ❖ dipengaruhi konsep agama Islam ❖ bahasa Sanskrit masih digunakan tetapi konsepnya diubah suai dengan konsep Islam

Aspek	Ciri-ciri
(c) Tatabahasa	<p>Aspek Struktur Ayat</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ayat majmuk yang panjang ❖ banyak menggunakan ayat songsang ❖ banyak ayat pasif (awalan ter- dan di-) ❖ terdapat unsur pengulangan kata dalam ayat <p>Aspek Penggunaan Perkataan</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ penggunaan bahasa istana ❖ penggunaan bahasa Melayu klasik ❖ pengulangan kata pangkal ayat ❖ penggunaan partikel atau kata penegas (-lah dan pun) ❖ penggunaan kosa kata Arab

1.3.3 Perkembangan Aksara Jawi

Terdapat empat tahap perkembangan aksara Jawi

TAHAP	HURAIAN
Tahap 1	<ul style="list-style-type: none"> - tulisan Jawi mengikut ejaan Arab - menggunakan tanda baris/diakritik - tiada lambang vokal e pepet
Tahap 2	<ul style="list-style-type: none"> - tulisan Jawi tanpa baris - tulisan Arab gondola - menghasilkan perkataan homograf (ejaan yang sama)
Tahap 3	<ul style="list-style-type: none"> - sistem ejaan Jawi dengan pengaruh Melayu - menggunakan huruf-huruf saksi atau vokal; alif, wau, ya

	<ul style="list-style-type: none"> - diletakkan pada suku kata pertama sahaja
Tahap 4	<ul style="list-style-type: none"> - huruf-huruf saksi digunakan dalam suku kata pertama dan kedua

1.3.4 Bahan Bukti

BAHAN BUKTI	CONTOH BUKTI
(a) Batu bersurat/prasasti	(i) Batu Bersurat Pagar Ruyung (1356M) <ul style="list-style-type: none"> – batu bersurat pertama yang menunjukkan perkembangan bahasa Melayu klasik – ditemui di Pagar Ruyung Minangkabau, Sumatera Barat – ditulis dengan menggunakan huruf India mengandungi prosa Melayu kuno (bahasa Sanskrit)
	(ii) Batu Bersurat Minye Tujuh (1380M) <ul style="list-style-type: none"> – merupakan batu nisan – dijumpai di Minye Tujuh, Aceh – ditulis dengan menggunakan huruf India tetapi banyak terdapat penggunaan kata-kata Arab – masih menggunakan bahasa Melayu kuno dan bahasa Sanskrit
	(iii) Batu Bersurat Sungai Teresat (1303 M) <ul style="list-style-type: none"> – dikenali sebagai Batu Bersurat Terengganu atau Batu Bersurat Kuala Berang – ditulis dengan menggunakan tulisan Jawi dan

banyak terdapat perkataan Arab

- bukti bermulanya kedatangan Islam ke Tanah Melayu
  - mengandungi undang-undang Islam
-

(b) Batu nisan

Batu nisan Sultan Malik al-Salleh

- ditemui di Parsi, menggunakan bahasa Arab
  - menggunakan kaligrafi niski
  - diukir nama dan tarikh kemangkatan Sultan Malik al-Salleh
  - terdapat dalam al-Quran surah al-Hasyar ayat 22-24
  - puisi sufi Arab
-

BAHAN BUKTI**CONTOH BUKTI**

(c) Hukum Kanun	(i) Hukum Kanun Melaka <ul style="list-style-type: none"> - disusun semasa pemerintahan Sultan Muhammad Syah, sultan Melaka pertama yang memeluk Islam - tambahan isi dilakukan semasa pemerintahan Sultan Muzzafar Syah dan dikanunkan secara bertulis - Hukum Kanun yang berasaskan hukum Islam merangkumi undang-undang jenayah, muamalat dan kekeluargaan.
	(ii) Hukum Kanun Pahang <ul style="list-style-type: none"> - Ditulis semasa pemerintahan Sultan Abdul Ghafur Muhaiyuddin Shah (1592-1614) - Merupakan lanjutan daripada Hukum Kanun Melaka - Banyak dipengaruhi oleh pandangan Islam
(d) Surat awal	<ul style="list-style-type: none"> - melibatkan surat-surat yang dikirimkan oleh para raja Melayu kepada raja-raja Melayu yang lain, para pedagang atau tokoh-tokoh terkemuka Barat - bukti terpenting ialah dua pucuk surat Sultan Ternate, Sultan Abu Hayat kepada raja Portugal - menggunakan tulisan Jawi
(e) Naskah sastera klasik	(i) Sejarah Melayu/ Sulalatus Salatin <ul style="list-style-type: none"> - Telah dihasilkan pada zaman Kesultanan Melaka - Dihasilkan di Melaka sewaktu pemerintahan Sultan Mahmud Shah

(ii) Misa Melayu

– Dihasilkan di Perak

– Ditulis dalam bentuk prosa dan puisi dalam

tulisan Jawi

– Pengarangnya seorang pujangga istana bernama Raja Chulan Ibn Raja Abdul Hamid

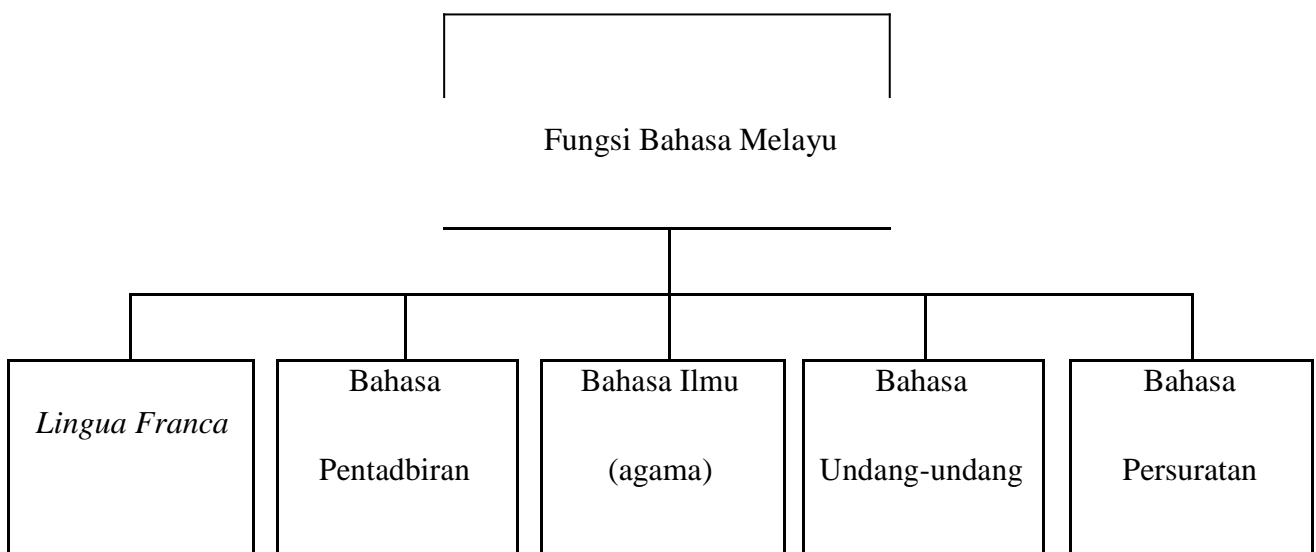
BAHAN BUKTI

CONTOH BUKTI

	Dikarang semasa pemerintahan Sultan Iskandar Zulkarnain
	Mengesahkan sejarah raja-raja Melayu yang memerintah negeri Perak
(iii) Hikayat Hang Tuah	
	Dihasilkan pada zaman kesultanan Melaka
	Merupakan epic Melayu yang menggambarkan Hang Tuah sebagai wira Melayu

Menggambarkan sifat ketaatan yang mutlak kepada raja oleh Hang Tuah yang sanggup menerima hukuman mati

1.3.5 Fungsi bahasa Melayu klasik

CONTOH SOALAN

SOALAN ANEKA PILIHAN

1 Yang manakah padanan yang betul antara bahan bukti, tempat ditemukan, dan pengaruh bahasa asing yang dapat membantu pengkaji meneliti perkembangan bahasa Melayu klasik?

	Bahan bukti	Tempat ditemukan	Pengaruh bahasa
A	Batu nisan Sultan Malik al-Salleh	Pasai	Arab
B	Batu bersurat Terengganu	Kuala Berang	Sanskrit
C	Batu bersurat Pagar Ruyung	Acheh	Arab
D	Batu bersurat Minye Tujuh	Minangkabau	Sanskrit

(STPM 2011/14)

2 Yang manakah pernyataan yang benar tentang bahasa Melayu klasik? I Ditulis dengan huruf Kawi

II Banyak menggunakan ayat aktif III

Sering menggunakan bahasa dalam IV

Banyak menggunakan ayat songsang

A I dan II

B I dan IV

C II dan III

D III dan IV

(STPM 2012/3)

3 Antara prasasti berikut, yang manakah yang menggunakan tulisan Jawi?

I Batu nisan Malik al-Salleh

II Batu bersurat di Minye Tujuh

III Batu bersurat di Pagar Ruyung

IV Batu bersurat di Sungai Teresat

A I dan II

C II dan III

B I dan IV

D III dan IV

(STPM 2005/13)

4 Yang berikut ialah ciri bahasa Melayu klasik kecuali

A banyak menggunakan partikel

B menggunakan kata pangkal ayat yang ketara

C banyak menggunakan kata pinjaman daripada bahasa Jawa

D banyak menggunakan ayat yang panjang dan berbelit-belit

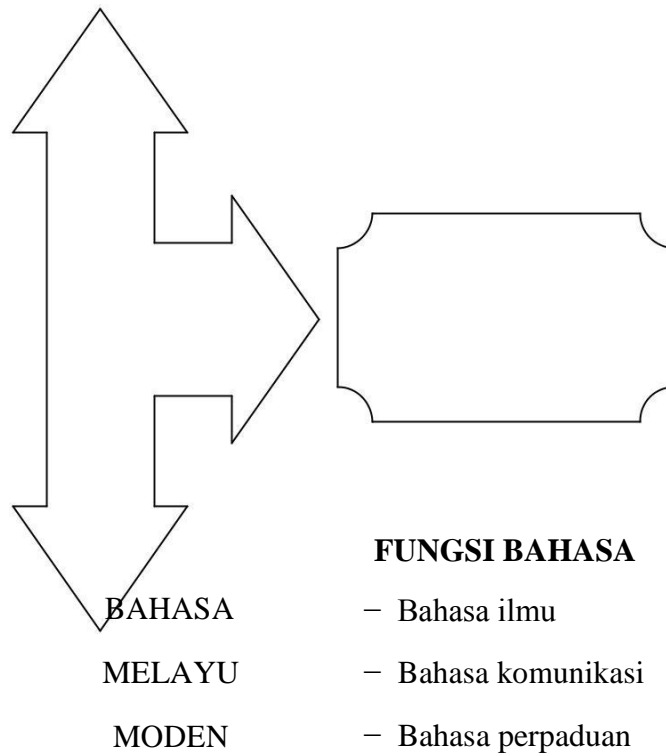
(STPM 2008/14)

1.4 Bahasa Melayu Moden

1.4.1 Konsep bahasa Melayu moden

- bermula pada abad ke-19
- ditandai oleh karangan Abdullah Munshi

CIRI-CIRI BAHASA

- mempunyai bunyi-bunyi bahasa (fonologi)
- mempunyai sistem (morfologi)
- mempunyai bentuk (sintaksis)
- mempunyai makna (semantik)
- mengalami perubahan

1.4.2 Tahap Perkembangan bahasa Melayu moden

(a) Bahasa Melayu Moden Pramerdeka

(i) Sumbangan tokoh asing

TOKOH	SUMBANGAN	KARYA
<p>William Marsden (1754-1836)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ^ mengkaji bidang persuratan ^ Menyatakan bahawa bahasa Melayu termasuk dalam keluarga bahasa Nusantara ^ menyatakan bahawa tulisan jawi mengandungi 28 huruf Arab yang dipinjam oleh bahasa Melayu serta 6 huruf ciptaan orang Melayu sendiri ^ membincangkan tanda-tanda ortografi dalam tulisan Jawi ^ menghasilkan kamus pertama yang menepati istilah kamus 	<ul style="list-style-type: none"> ^ <i>History of Sumatera</i> (1783) ^ <i>A Grammar of The Malayan Language</i> ^ <i>A Dictionary of The Malayan Language</i>
<p>R. J. Wilkinson (1867-1941)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ^ Mencadangkan penubuhan Maktab Melayu Melaka ^ menyusun <i>Malay-English Dictionary</i> (1901) ^ orang pertama yang mengalih huruf Arab ke huruf Rumi. ^ Menghasilkan Sistem Ejaan Wilkinson. 	<ul style="list-style-type: none"> ^ <i>Malay-English Dictionary</i> (1901)
<p>R. O. Winstedt (1878-1966)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ^ Menghasilkan dua buah kamus lengkap. ^ Menyusun tatabahasa Melayu berdasarkan <i>Sejarah Melayu</i> dan 	<ul style="list-style-type: none"> ^ <i>A Practical Modern Malay-English Dictionary</i> (1952) ^ <i>An Unabridged</i>

	<i>Hikayat Abdullah.</i>	<i>English Dictionary</i> (1958) [^] <i>Dictionary of</i> <i>Colloquial Malay</i> [^] <i>Malay Grammar</i> (1914) [^] <i>A History of</i> <i>Classical Malay</i> <i>Literature</i>
O. T. Dussek	[^] Melalui Pejabat Karang Mengarang, beliau berusaha memajukan pendidikan di sekolah Melayu, meningkatkan pelbagai bidang ilmu dalam bahasa Melayu, dan menerbitkan buku-buku untuk sekolah Melayu dan masyarakat Melayu. [^] Menggalakkan guru dan penulis agar menghasilkan karya dalam bahasa Melayu sama ada dalam bentuk karya asli atau karya terjemahan.	[^] <i>Kitab Pelita</i> <i>Mengarang</i> (1923) [^] <i>Kitab Pedoman Guru</i> <i>Penggal 1 dan 2</i> (1926) [^] <i>Kitab Hisab II</i> (1952) [^] <i>Macbeth</i> (1943) [^] <i>Topeng Hitam</i> (1934)

(ii) Sumbangan tokoh tempatan

TOKOH	SUMBANGAN	KARYA
<p>Abdullah bin Abdul Kadir Munsyi (1796-1854)</p>	<p>^ Penanda zaman permulaan bahasa Melayu Moden</p> <p>^ Karya-karya yang dihasilkan memperlihatkan pembaharuan dari segi pemikiran berdasarkan pengamatan dan pengalaman</p> <p>^ Menerbitkan <i>Sejarah Melayu</i> dengan gaya tersendiri</p>	<p>^ <i>Syair Singapura Terbakar</i> (1830)</p> <p>^ <i>Kisah Pelajaran Abdullah ke Kelantan</i> (1838)</p> <p>^ <i>Hikayat Abdullah</i> (1849)</p> <p>^ <i>Kisah Pelayaran Abdullah ke Jeddah</i> (1854)</p> <p>^ <i>Dewa-ul-Kulub</i> (1883)</p> <p>^ <i>Hikayat Kalilah</i></p> <p>^ <i>Daminah</i></p>
<p>Raja Ali Haji (1809-1870)</p>	<p>^ menerapkan sistem tatabahasa Arab ke dalam struktur ayat bahasa Melayu</p> <p>^ meletakkan asas pembinaan dan pembakuan bahasa Melayu</p> <p>^ pencatat sejarah Nusantara yang pertama</p> <p>^ menghasilkan puisi khasnya pantun, syair, dan gurindam.</p> <p>^ Menghasilkan dua buah karya undang-undang (ketatanegaraan)</p> <p>^ menghasilkan pelbagai karya yang dapat mengungkapkan pelbagai ilmu pengetahuan.</p>	<p>^ <i>Bustanul Katibin</i></p> <p>^ <i>Lissubyanil-muta'alimi (Kitab Perkebunan Jurutulis bagi Kanak-kanak yang Hendak Menuntut Belajar akan Dia)</i></p> <p>^ <i>Kitab Pengetahuan Bahasa</i></p> <p>^ <i>Kitab Salasialah Melayu dan Bugis dan Segala Raja-raja</i> (1865)</p> <p>^ <i>Tuhfat al-Nafis (Hadiah yang Bernilai)</i></p>

		<p>1866</p> <p>^ <i>Gurindam Dua Belas</i> (puisi nasihat)</p> <p>^ <i>Syair Jatuhnya Negeri</i> <i>Johor</i></p> <p>^ <i>Syair Tanam Permata</i></p> <p>^ <i>Syair Abdul Muluk</i></p> <p>^ <i>Syair Siti Sianah</i></p> <p>^ <i>Syair Hukum nikah</i></p> <p>^ <i>Thamarat al-</i> <i>muhimmah diyafat lil-</i> <i>umara' wa al-kibriya'</i> <i>li-ahli al-mahkamah</i> (<i>Thamarat al-</i> <i>Muhimmah</i>)</p> <p>^ <i>Muqaddimah fi Intizam</i> <i>al-Wazaiif al-Malik</i></p>
--	--	--

TOKOH	SUMBANGAN	KARYA
<p>Mohd Said bin Haji Sulaiman (1876-1955)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ^ Tokoh persuratan Melayu Johor ^ Peneraju penting dalam Pakatan Bahasa Melayu Persuratan Buku Diraja Johor (Pakatan) ^ mengerakkan kegiatan kebahasaan dan kesusasteraan ^ menerbitkan buku dan makalah yang mencakupi pelbagai bidang ilmu 	<ul style="list-style-type: none"> ^ <i>Buku Katan PbmPB Diraja Johor (1936)</i> ^ <i>Jalan Bahasa Melayu (1937)</i> ^ <i>Syair Alam dan Bangsa Melayu (1935)</i> ^ <i>Hikayat Johor dan Tawarikh Almarhum Sultan Abu Bakar (1911)</i> ^ <i>Pohon Agama (1948)</i> ^ <i>Pemaknaan Melayu al-Quran al-Karim</i> ^ <i>Mohamedan Calendar (1923)</i> ^ <i>Johor Zaman Baru Persekutuan</i>
<p>Zainal Abidin Ahmad (1895-1973)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ^ Tokoh bahasa ^ sumbangan besar dalam bidang tatabahasa ^ Ketua Pengarang dan Penterjemahan Kanan Pejabat Karang Mengarang di Maktab Pengurusan Sultan Idris ^ Ketua Jabatan Pengajian Melayu di Universiti Malaya ^ Pengarah Dewan Bahasa dan Pustaka 	<ul style="list-style-type: none"> ^ <i>Pelita Bahasa</i> ^ <i>Kitab Ilmu Bahasa Melayu (1926)</i> ^ <i>Kitab Rahsia Ejaan Jawi (1929)</i> ^ <i>Rahsia Ejaan Jawi (1931)</i> ^ <i>Daftar Ejaan Melayu [Jawi-Rumi] (1938)</i> ^ <i>Ilmu Mengarang Melayu (1951)</i>

^ menubuhkan Jabatan Pengajian
Melayu, Universiti Malaya di
Singapura

^ memperjuangkan bahasa Melayu
sebagai bahasa kebangsaan dan
bahasa rasmi negara.

^ Berperanan penting dalam
penubuhan Dewan Bahasa dan
Pustaka.

^ *Petua-petua Ejaan
Rumi Melayu di
Malaya*

(iii) Sumbangan pertubuhan dan institusi

PERTUBUHAN/INSTITUSI	OBJEKTIF/TUJUAN PENUBUHAN	SUMBANGAN
<p>Pakatan Belajar Mengajar Pengetahuan Bahasa (PbmPB atau Pakatan)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ^ Memelihara, melengkapkan, dan memodenkan bahasa Melayu ^ memelihara tulisan jawi ^ menstandardkan ejaan dan perkataan ^ membentuk/mencipta perkataan-perkataan baharu ^ mengembangkan pengetahuan melalui penyelidikan dan ceramah ^ menerbitkan <i>Peredar</i> atau jurnal bagi setiap enam bulan ^ mewujudkan perpustakaan 	<ul style="list-style-type: none"> ^ Pertubuhan bahasa yang pertama untuk mengembangkan bahasa Melayu ^ mengadakan majlis-majlis ceramah dan perbincangan tentang pelbagai aspek ilmu bahasa Melayu ^ menerbitkan buku termasuk buku tentang ilmu bahasa Melayu ^ mengubal istilah
<p>Persaudaraan Sahabat Pena Malaya (PASPAM)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ^ Mengeratkan hubungan pencinta-pencinta bahasa Melayu ^ Menggalakkan penulis dan pembacaan buku-buku bahasa Melayu 	<ul style="list-style-type: none"> ^ Menimbulkan kesedaran persaudaraan dalam kalangan orang Melayudi Seluruh Tanah Melayu melalui bidang persuratan dan kebahasaan ^ menubuhkan Lembaga Bahasa yang berperanan menerbitkan buku dan kamus Melayu, menggalakan peraduan mengarang dan menggubl

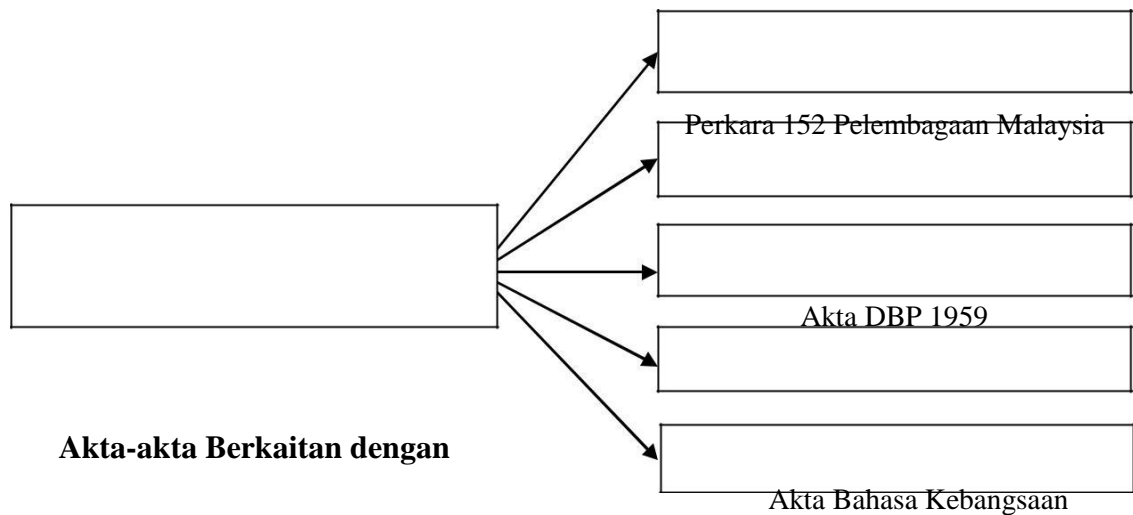

		perkataan Melayu baharu daripada perkataan Bahasa Inggeris
Pejabat Karangan Mengarang	<ul style="list-style-type: none"> ^ Mengeluarkan/menerbitkan buku-buku sekolah Melayu ^ menerbitkan/mengeluarkan bahan-bahan bacaan untuk masyarakat Melayu ^ menerbitkan jurnal bergambar ^ mewujudkan perpustakaan bergerak ke desa-desa 	<ul style="list-style-type: none"> ^ Membina asas pengetahuan bahasa Melayu dan ilmu karang-mengarang ^ menerbitkan buku bacaan umum termasuk karya terjemahan ^ memajukan pendidikan orang Melayu
Maktab Perguruan Sultan Idris (MPSI) atau Sultan Idris Training College (SITC)	<ul style="list-style-type: none"> ^ Mengatasi kekurangan guru di sekolah-sekolah Melayu pada masa itu ^ sebagai pusat maktab-maktab Melayu 	<ul style="list-style-type: none"> ^ Melahirkan ramai intelektual Melayu

PERTUBUHAN/INSTITUSI	OBJEKTIF/TUJUAN PENUBUHAN	SUMBANGAN
<p>Angkatan Sasterawan 50 (ASAS 50)</p>	<p>^ Mengembangkan bahasa dan kesusasteraan Melayu</p> <p>^ melindungi hak-hak ahli dan para pengarang</p> <p>^ memperkenalkan pembaharuan dalam sastera tanpa mengetepikan sastera lama</p>	<p>^ Menghimpunkan persatuan bahasa, sastera, dan budaya</p> <p>^ mencadangkan bahasa diberi nilai ekonomi dengan mengutamakan kelulusan Bahasa Melayu untuk memperoleh pekerjaan</p> <p>^ berperanan dalam ejaan dan peristilahan</p> <p>^ Kongres Bahasa dan Persuratan Melayu (1952) – memutuskan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan</p> <p>^ Kongres Bahasa dan Persuratan Melayu (1954) – memutuskan tulisan rumi sebagai tulisan rasmi</p> <p>^ Kongres Bahasa dan Persuratan Melayu (1956) – penubuhan Balai Pustaka (Dewan Bahasa dan Pustaka), menyatukan bahasa Melayu dan bahasa Indonesia, serta menjadikan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar di sekolah.</p>

<i>Jawi Peranakan (1976-1895)</i>	Akhbar berbahasa Melayu pertama	Membolehkan karya berbahasa Melayu disalurkan kepada masyarakat, sekali mengembangkan bahasa Melayu moden pada masa itu
-----------------------------------	---------------------------------	---

(b) Bahasa Melayu Moden Pasca Merdeka

Akta-akta Berkaitan dengan

Pelaksanaan bahasa Melayu

Akta Hasutan 1970

Akta Pendidikan 1996

DEWAN BAHASA DAN PUSTAKA (DBP)

1) PENUBUHAN

✚ 22 Jun 1956 – ditubuhkan sebagai sebuah jabatan di bawah Kementerian Pelajaran.

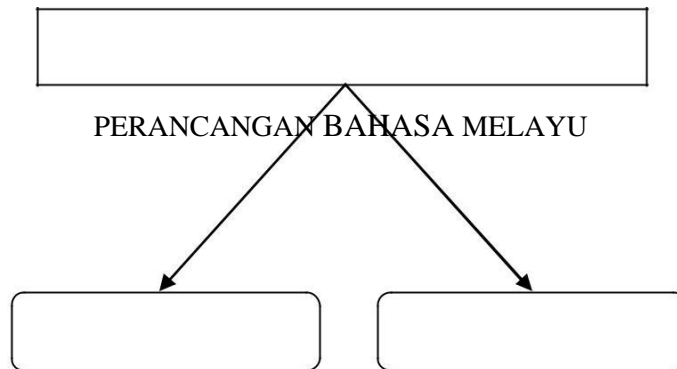
✚ Pada mulanya – Balai Pustaka. Diubah – Dewan Bahasa dan Pustaka (atas cadangan Kongres Bahasa dan Persuratan Melayu ke-3).

✚ Tahun 1959 – DBP menjadi badan berkanun (Ordinan Dewan Bahasa dan Pustaka)

2) PERANAN

Sebagai agensi perancangan bahasa, DBP mempunyai 3 matlamat ;

- matlamat perancangan bahasa Melayu baku
- matlamat perancangan kesusasteraan kebangsaan
- matlamat pengembangan ilmu (terutama melalui penerbitan)

Perancangan taraf

Perancangan korpus

Perancangan Taraf

- Merujuk usaha untuk memupuk, membaik, mengembangkan sesuatu bahasa ke arah bahasa moden.
- Bahasa Melayu sebagai → bahasa kebangsaan
  - bahasa rasmi
  - bahasa pengantar

Perancangan Korpus

- Aktiviti perancangan korpus – melibatkan usaha pembinaan bahan bahasa.
- Menetapkan kosa kata , ejaan, istilah, tatabahasa, dan sebutan.
- Terdiri daripada dua bahagian [ ] pengekodan (kodifikasi)

Pemupukan

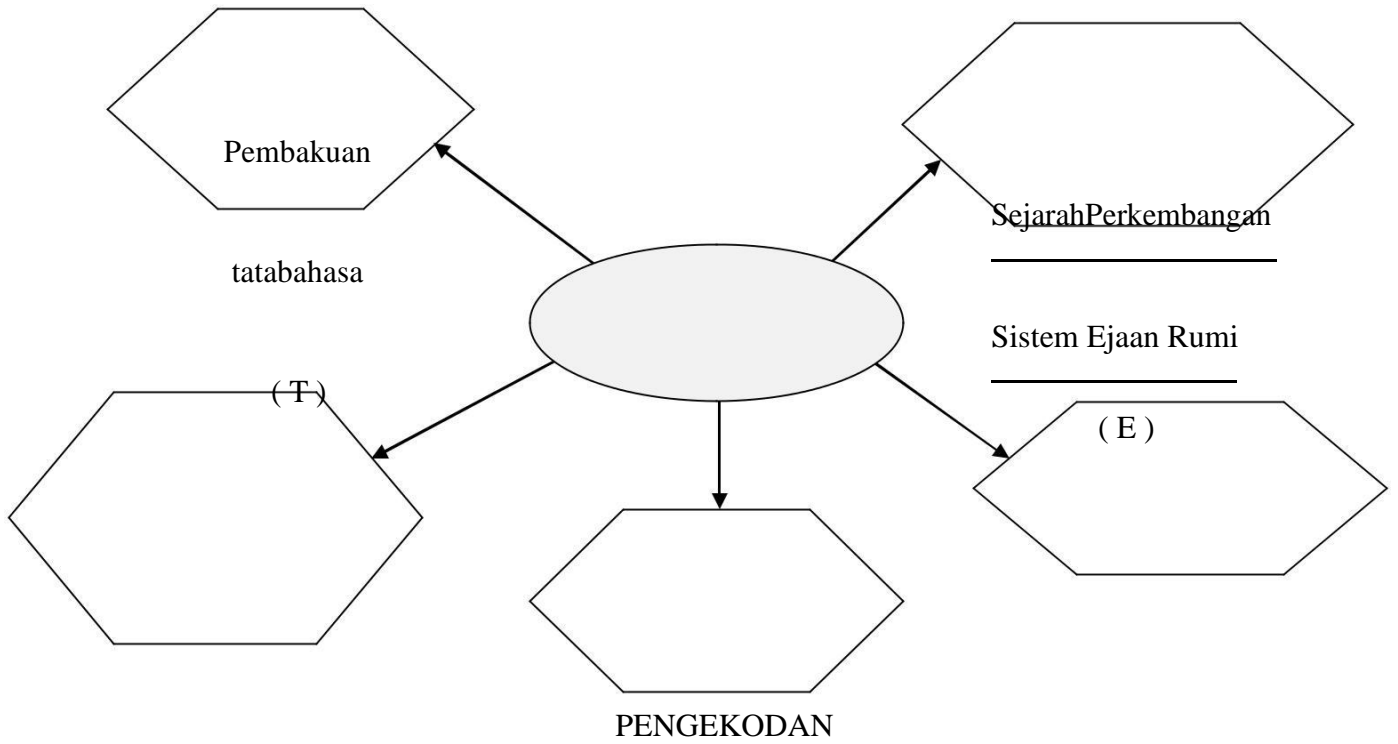
Pengekodan

- bermaksud penyeragaman bahan-bahan bahasa supaya menghasilkan suatu variasi bahasa baku atau bahasa standard yang sempurna dan seragam.
- **Istilah lain** untuk pengekodan, termasuklah pembakuan, penyeragaman, kodifikasi dan standardisasi bahasa.

Pemupukan

- Bermaksud usaha-usaha untuk mengembangkan bahasa supaya tercapai keadaan saling menterjemah dengan beberapa bahasa moden lain.

- **Aktiviti** pemupukan bahasa melibatkan penciptaan istilah baharu

Penggubalan
danPenyelarasan

istilah
(I)

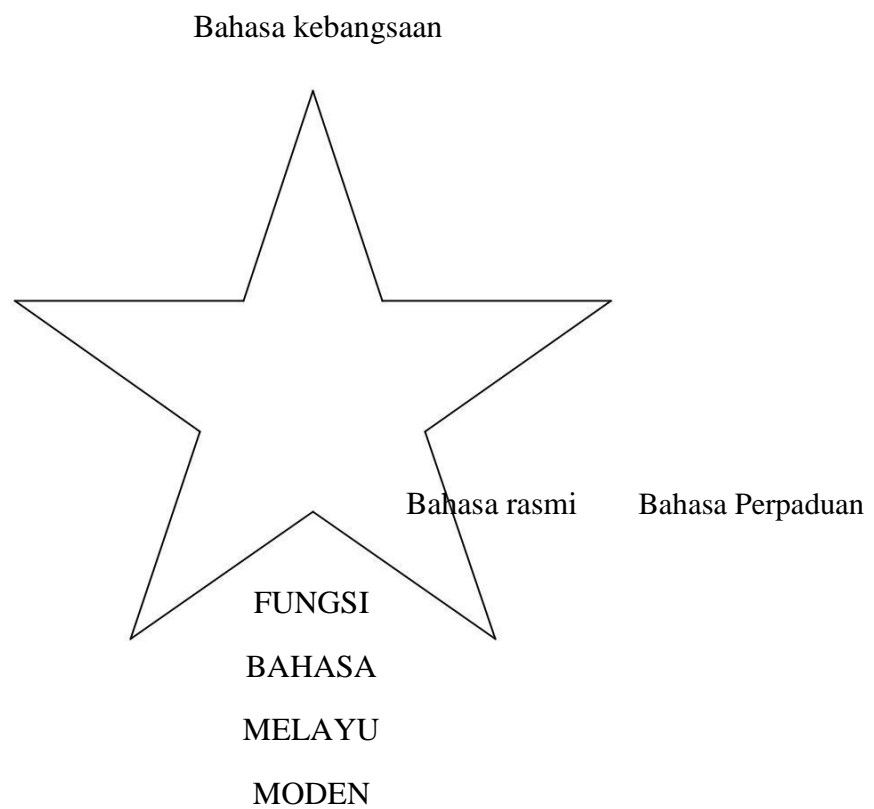
Pembakuan
sebutan
(S)

Penyusunan Kamus
(K)

NOTA (RINGKASAN) – **TEKSI**

Sejarah Perkembangan Sistem Ejaan Rumi

- Sistem Ejaan Wilkinson
- Sistem Ejaan Fajar Asia
- Ejaan Za"ba
- Ejaan Malindo
- Sistem Ejaan Rumi Bahasa Melayu Baharu

Penubuhan Universiti Kebangsaan Malaysia

Asas penubuhan

- Pendauletan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan dan bahasa ilmu
- Kemuncak memperkukuh sistem pelajaran kebangsaan
- Menampung lulusan sekolah menengah aliran Melayu
- Melahirkan warganegara yang setia kepada negara ini

PERSATUAN/INSTITUSI	OBJEKTIF/TUJUAN PENUBUHAN	SUMBANGAN
SITC	Tujuan asal – melatih guru-guru ke sekolah Melayu	<ul style="list-style-type: none"> * Menyedarkan penuntut-penuntut Melayu tentang tanggungjawab meninggikan tahap pelajaran anak-anak Melayu * membawa perkembangan golongan terpelajar Melayu yang bersemangat kebangsaan
Universiti Malaya	Untuk menyediakan sebuah pusat umum bagi pelbagai kaum, agama, dan ekonomi bercampur gaul dalam usaha untuk menyatupadukan masyarakat	Penubuhan Jabatan Pengajian Melayu
PENA	Untuk memperkembangkan bidang bahasa, sastera, dan ilmu pengetahuan yang bersesuaian dengan kepentingan nasional dan tidak terikat kepada dasar politik	<ul style="list-style-type: none"> * Menyatukan penulis-penulis tanah air daripada semua peringkat dan aliran melalui semangat kebangsaan. * Mendaulatkan bahasa Melayu sebagai wadah jati diri bangsa * Menjadikan sastera dan bahasa sebagai saluran untuk memperjuangkan keadilan sosioekonomi masyarakat
Institut Bahasa	Untuk meningkatkan taraf bahasa Melayu	(1) Kursus Perguruan Asas dikhususkan untuk Pengajian Melayu Sekolah Rendah dan

		<p>Pengajian Melayu Sekolah Menengah</p> <p>(2) Pendidikan Menyeluruh Guru bahasa Melayu</p>
<p>Persekutuan Bahasa</p> <p>Melayu Universiti Malaya</p> <p>(PBMUM)</p>	<p>Untuk mengembangkan bahasa dan sastera Melayu</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Mengadakan seminar bahasa kebangsaan * memperjuangkan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan dan bahasa pengantar dalam sistem pendidikan negara

PERSATUAN/INSTITUSI	OBJEKTIF/TUJUAN PENUBUHAN	SUMBANGAN
<p>Persatuan Pelajar-pelajar Maktab Perguruan Bahasa (PPMPB)</p>	<p>Untuk melatih guru-guru untuk mengajar bahasa Melayu sebagai bahasa kedua dan bahasa pertama</p>	<p>Menentang dasar maktab yang tidak menjadikan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar tunggal untuk mengajarkan kursus.</p>
<p>Badan Bertindak Bahasa Kebangsaan (BBBK)</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Untuk mendaulatkan bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan dan bahasa rasmi yang tunggal menjelang 1967 * Melaksanakan kehendak-kehandak perlembagaan Negara (Perkara 152) * Menimbulkan semangat cinta akan perjuangan mendaulatkan bahasa Melayu <p>Membela dan memberikan sokongan kepada pejuang-pejuang bahasa Melayu</p>	<p>Perhimpunan raksasa di Balai Budaya, DBP (membantah Rang Undang-undang Bahasa Kebangsaan 1967 yang mengekalkan penggunaan bahasa Inggeris).</p> <p>Hasilnya;</p> <p>Dasar Pelajaran Kebangsaan dilaksanakan dan menukarkan bahasa Melayu kepada bahasa Malaysia</p>

Tokoh-Tokoh Tempatan Pascamerdeka

NAMA TOKOH	SUMBANGAN	KARYA
HASSAN AHMAD	Memartabatkan bahasa dan sastera Melayu	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Bahasa Melayu dalam Era Teknologi Maklumat (Kertas Kerja – 2002) ❖ Bahasa Melayu sebagai Alat Pembinaan Jati Diri Negara Bangsa Malaysia (kertas kerja 2009) ❖ Ke Luar Jendela (Buku 2009) ❖ Sukarnya Membuat Pilihan (Terjemahan – 1986)
NIK SAFIAH KARIM	Banyak menghasilkan karya yang berkaitan dengan ilmu bahasa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tatabahasa Dewan (1986) ❖ Bahasa Kita Jilid 1 dan 2 ❖ Beberapa Persoalan Sociolinguistik Bahasa Melayu(1981) ❖ Dialek Kelantan- Satu lambing Sosio Budaya Wilayahnya (kertas kerja 1980)
PROFESOR EMERITUS DATO' ASMAH HAJI OMAR	Melalui karya yang merangkumi bidang nahu, sosiologi bahasa, dialektologi, perancangan bahasa, dan perbandingan bahasa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Morfologi-Sintaksis Bahasa Melayu dan Bahasa Indonesia: Satu Perbandingan Pola (1968) ❖ Bahasa Malaysia Kini: Satu Perkenalan Melalui Struktur (1971) <p>Terdapat karya yang lain (sila rujuk sumber</p>

		berkaitan)
--	--	------------

CADANGAN AKTIVITI ;

1. Secara berkumpulan, bincangkan salah satu tajuk di bawah.
  - (a) Penubuhan dan peranan Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)
  - (b) Perancangan bahasa Melayu
  - (c) Fungsi bahasa Melayu moden

SOALAN ANEKA PILIHAN

- 1 Yang manakah aktiviti yang tergolong dalam perancangan korpus bahasa?
  - A Menggubal istilah dalam pelbagai bidang ilmu
  - B Memperbanyak bahan bacaan dalam bahasa Melayu
  - C Merancang penggunaan bahasa Melayu dalam pentadbiran
  - D Mensyaratkan kelulusan bahasa Melayu menjadi bahasa kebangsaan

2

“...penyerapan variasi bahasa dari segi daerah dan sosial melalui penyediaan tatabahasa, kamus panduan ejaan, dan sebagainya...”

Pernyataan di atas merujuk kepada konsep

- A Penilaian
  - B Pemupukan
  - C Pengekodan
  - D Pemasyaraktan bahasa
- 3 Yang manakah tujuan utama penubuhan Dewan Bahasa dan Pustaka?
    - A Menyusun dan menerbitkan buku ilmiah
    - B Menjadi badan penyelaras persidangan bahasa

C Memajukan dan memperkaya bahasa kebangsaan **D**
Melaksanakan kempen penggunaan bahasa Melayu

4

- Mengemaskinikan tatabahasa
- Menyusun kamus

- Membakukan sebutan
- Memantapkan sistem ejaan

Dalam perancangan bahasa, langkah di atas termasuk dalam proses

A pemupukan

B pemodenan

C pengekodan

D perancangan strategi

5 Bahasa Melayu dipilih sebagai bahasa rasmi dan bahasa kebangsaan negara ini kerana bahasa Melayu

I merupakan bahasa pengantar.

II pernah menjadi lingua franca.

III digunakan oleh majoriti rakyat Malaysia.

IV merupakan bahasa pertuturan penduduk Nusantara.

A I dan II

C II dan III

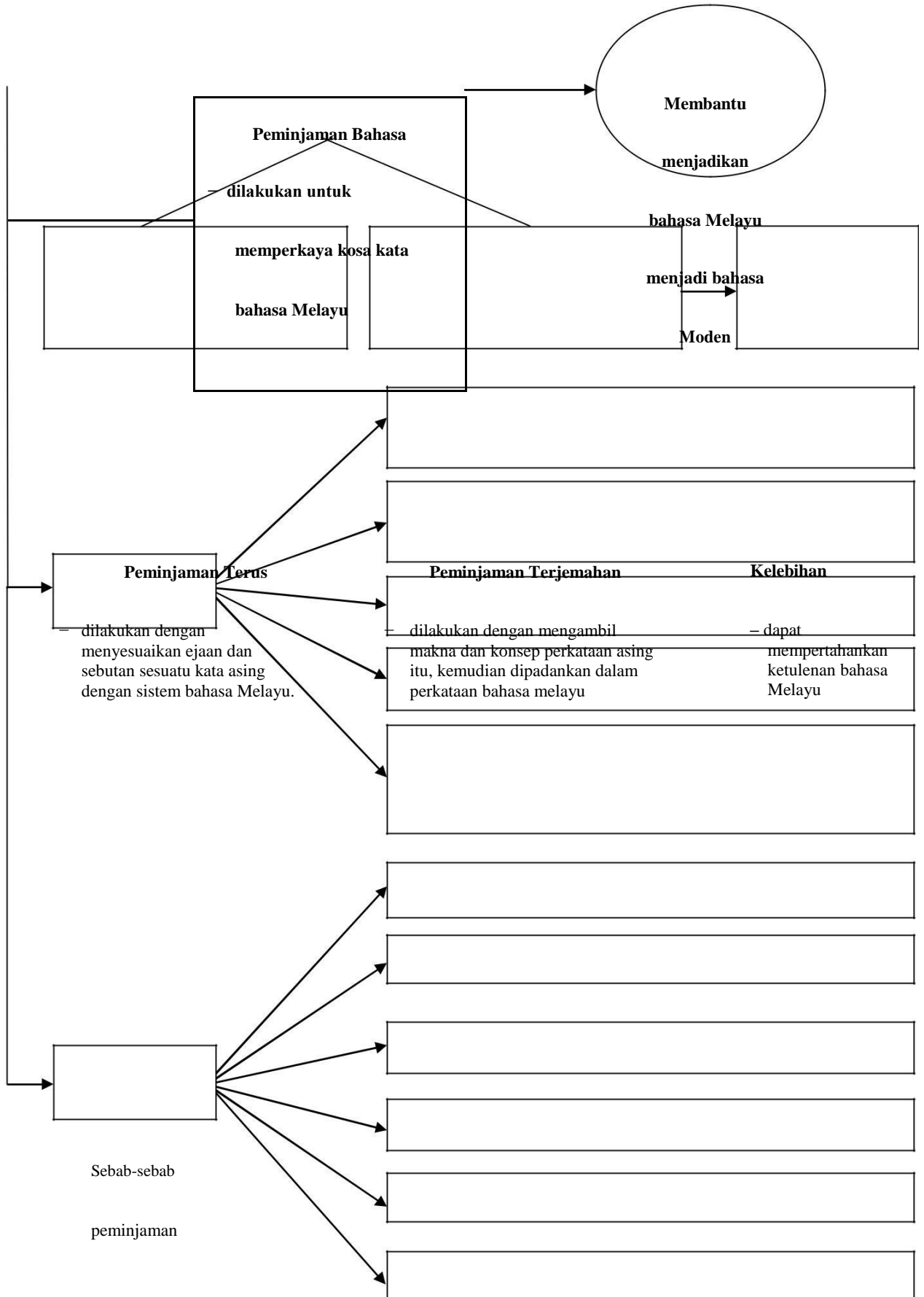
B I dan IV

D III dan IV

1.5 Unsur Asing dalam Bahasa Melayu

1.5.1 Latar belakang peminjaman unsur bahasa asing

Jenis-jenis

peminjaman

Sifat dinamik bahasa Melayu, iaitu bahasa Melayu mudah menerima pengaruh bahasa asing dan hal ini membolehkan bahasa Melayu terus hidup dan berkembang.

Keperluan untuk menamakan sesuatu benda, konsep atau fenomena baharu kerana bahasa Melayu tidak mempunyai perkataan-perkataan yang sesuai untuk menjelaskan hal itu.

Perkataan bahasa Melayu tidak menepati maksud bahasa asing

Sikap mengagungkan bahasa asing sehingga perkataan bahasa Melayu dianggap lapuk atau tidak bergaya.

Kekerapan penggunaan perkataan asing yang lebih tinggi berbanding dengan penggunaan perkataan dalam bahasa Melayu sehingga menjadikan perkataan dalam bahasa asing lebih mudah diingati dan difahami.

Peminjaman tulen, misalnya *wuquf* dan *strategi*

Peminjaman kacukan, contohnya *kasut but*

Peminjaman pemerian, contohnya *kapal terbang*, *pencakar langit*

Peminjaman dialek, contohnya *hangpa* (dialek Pulau Pinang)

Pemindahan kuno, contohnya *mergastua* dan *purnama*

Pemindahan berpindah, contohnya *vokal/vowel*

1.5.2 Bahasa Sumber

Bahasa Sumber

Bahasa Sanskrit

Bahasa

Parsi

Bahasa

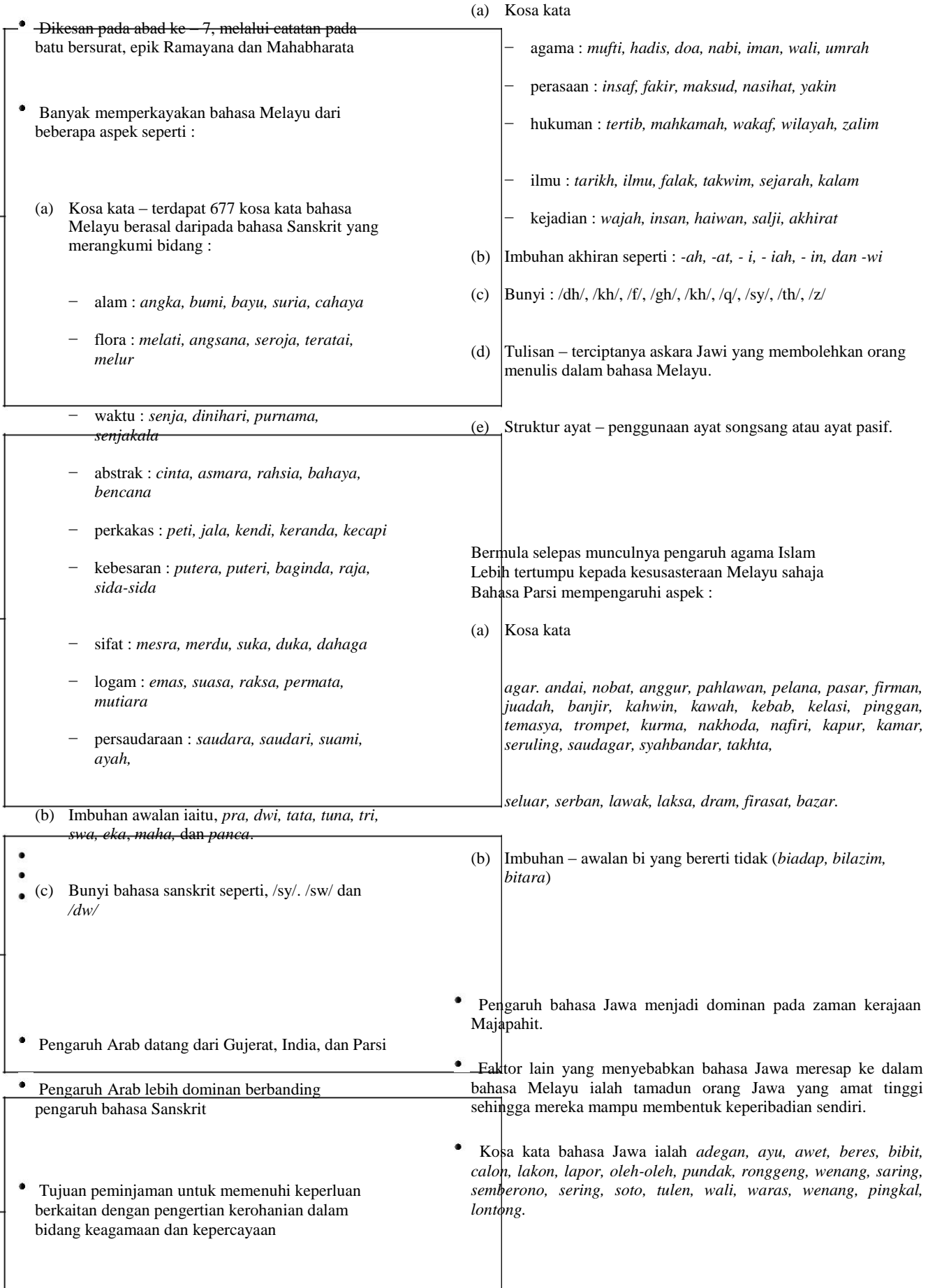
Jawa

Bahasa

Arab

- Menyebabkan wujudnya tulisan jawi.

Bahasa Arab mempengaruhi aspek :

Bahasa

Sunda

Bahasa

Cina

Bahasa

Banjar

Bahasa

Tamil

Bahasa

Minangkabau

- Dituturkan oleh penduduk yang mendiami kawasan Jawa Barat. • Terkandung dalam bahasa Nusantara dan terkategori dalam bahasa Jawa.

- Kosakata bahasa Sunda ialah *akang (abang, kakak), aki (datuk, nenek), balong (kolam ikan, empang), halimun (kabus), kantin (sejenis benang tenun), tahapan (sejenis tempe), timburu (cemburu), tegal (ladang), jempol (ibu jari)*

- Antara kosakata bahasa Cina yang mempengaruhi bahasa Melayu ialah:

- budaya dan seni : *Chap Goh Mei, cingge, kung fu*

- peralatan : *sempoa, camca, tanglung, teko, beca*

- manusia panggilan : *abah, amoi, tauke, encik, bohsia*

- makanan dan minuman : *beng, kopi o, kuaci, lobak*

- pakaian dan barangan : *koyok, ginco, bak, ceongsam*

- Dituturkan oleh penduduk di kawasan Kalimantan selatan

Terdapat banyak kosakata yang sama antara bahasa Banjar dengan

bahasa Melayu Banjar

- Kosakata bahasa Banjar ialah *baju, bakar, bantal, dapur, duduk, gigi, gula, makan, mandi, mayat, nakal, nyaring, panas, rambut, sarung, tangan, tikar, tuang, anyar (baru), banyu (air), lawang (pintu), maling (pencuri), sugih (kaya), wani (berani), pupur (bedak), lawas (lama), awak (tubuh)*

- Jumlah perkataan bahasa Tamil yang diserap ke dalam bahasa Melayu amatlah sedikit

- Kata pinjaman tersebut mengalami penyesuaian fonologi seperti :

- melenyapkan penggandaan konsonan. Contoh : *cetti – ceti, kappal – kapal*

- menggantikan vokal /a/ dengan /e-pepet/. Contohnya : *kadai – kedai, mampalam – mempelam*

- menggantikan konsonan /v/ dengan konsonan /b/ atau /w/. Contohnya : *vagai – bagai, kaval – kawal*

- menggantikan vokal /u/ dengan vokal /o/. Contohnya : *mutal – modal, kulam – kolam*

- menggantikan vokal panjang di hujung perkataan dengan bunyi geseran glotis atau hentian glotis. Contohnya : *ayyaa – ayah, akkaa - kakak*

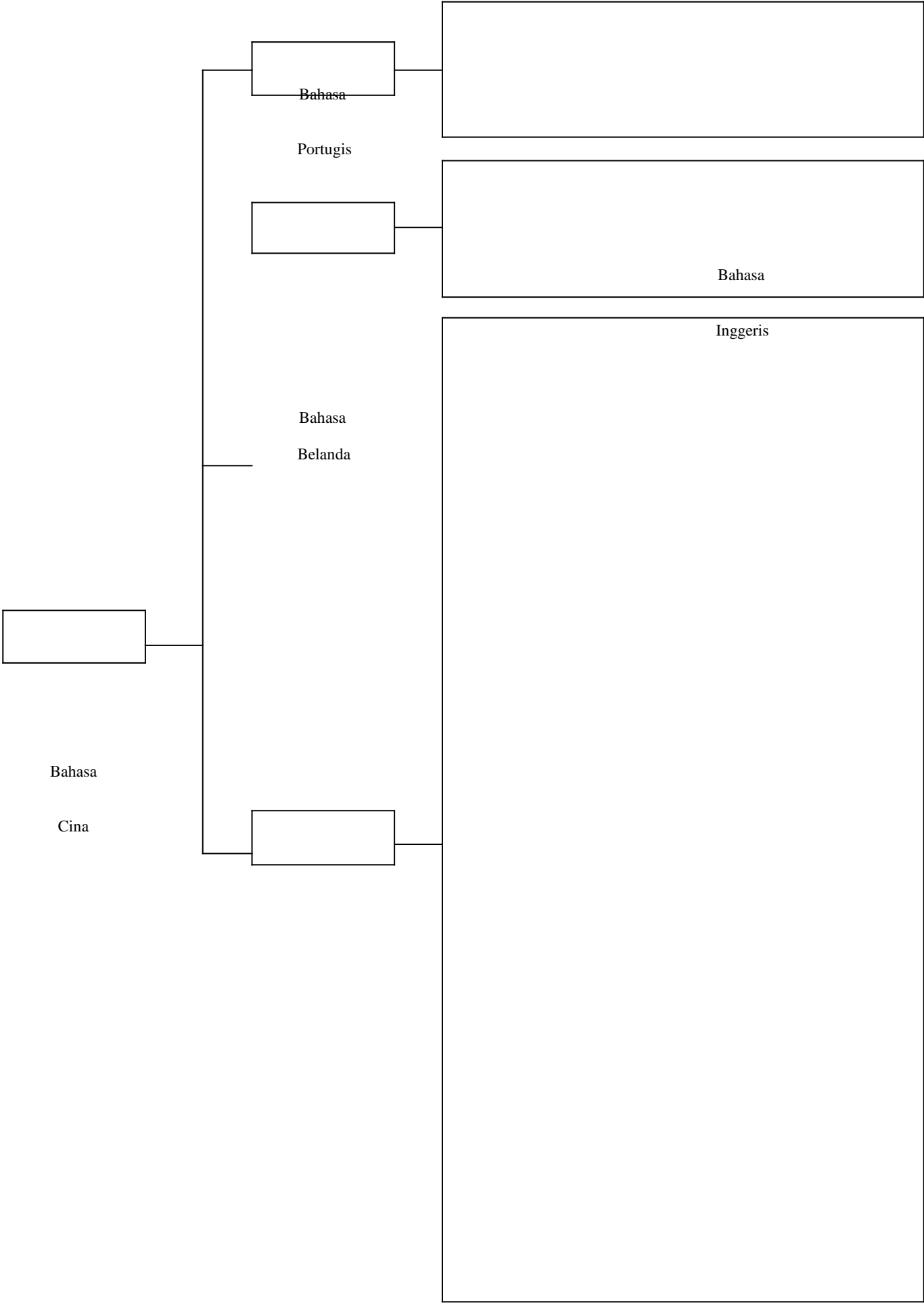
- Dituturkan oleh penduduk di kawasan Sumatera Barat dan Barat Riau.

- Di Malaysia, orang Minangkabau duduk di negeri Sembilan

- Kosakata bahasa Minangkabau ialah *acak-acak (tergesa-gesa), alimbubu (pusaran angin), cangah (buka), dongkak (lompat-lompat), hana (kosong tidak didiami), jilam (jilat), nanang (berfikir dalam-dalam), pondik (angkuh, sombong), udo (kakak), walak (taruh), satir (setia), olak (hilir)*

- Perhubungan antara masyarakat Melayu dengan masyarakat Cina menyebabkan kata-kata bahasa Cina meresap ke dalam bahasa Melayu.

- Kebanyakan kata pinjaman daripada bahasa Cina mengekalkan bunyi dan makna asal walaupun sesetengahnya mengalami perubahan makna.

Bahasa

Portugis

Bahasa

Bahasa
Belanda

Inggeris

Bahasa

Cina

- Pengaruhi bahasa Portugis bermula apabila kuasa Barat ini berjaya menakluki Melaka pada tahun 1511.
  - Kosa kata bahasa Portugis seperti berikut : *armanda, baldi, bangku, bendera, mentega, meja, nanas, nona, paderi, palsu, roda, sepatu, tembakau, tinta, tuala, kemeja, kebaya, sekolah, sepatu, peluru, jendela, bola, beranda.*
  - Pengaruhi bahasa Belanda muncul pada tahun 1641, setelah Belanda berjaya menakluki Melaka
  - Kosa kata bahasa Belanda seperti berikut : *balkoni, buncis, dansa, dinas, duit, engsel, kamar, kontor, komentar, kontan, korupsi, kronis, laci, ongkos, pabrik, pam, permisi, rokok, senapang, wesel, dan wortel.*
  - Pengaruh bahasa Inggeris meresap masuk pada abad ke-18 semasa Inggeris bertapak di Pulau Pinang
  - Terdapat beberapa faktor menyebabkan bahasa Inggeris begitu berpengaruh terhadap bahasa Melayu. Antaranya termasuklah :
    - (a) Dasar pemerintah Inggeris
    - (b) Bahasa Inggeris dijadikan bahasa rasmi oleh pemerintah Inggeris
    - (c) Pendidikan Inggeris meningkatkan jumlah penutur bahasa Inggeris dalam kalangan orang Melayu
    - (d) Banyak istilah bahasa Inggeris diserapkan ke dalam bahasa Melayu.
    - (e) Bahasa Inggeris dijadikan bahasa pengantar untuk mengajar subjek Sains dan Teknologi
    - (f) Pengaruh media cetak dan media elektronik.
  - Bahasa Inggeris mempengaruhi dalam aspek :
    - (a) Kosa kata – terus mempengaruhi bahasa Melayu hingga kini. Bahasa Melayu terus meminjam kosa kata bahasa Inggeris bagi meningkatkan keupayaan bahasa Melayu sebagai bahasa Ilmu.
    - (b) Peribahasa. Contohnya : beban kerja (*work load*), bulan madu (*honey moon*), kebudayaan kuning (*Yellow Culture*), hitam putih (*black and white*)
  - (c) Pengaruh terhadap imbuhan
  - (d) Awalan (*anti-*, *auto -*, *makro-*, *mono-*, *multi -*, *supra*)
  - (e) Akhiran (*-al*, *-grafi*, *-if*, *-asi*, *-isme*, *-logi*)
  - (f) Bunyi - /f/, /v/, dan /x/
  - (g) Vokal rangkap – *ai*, *au*, *ia*, *iu*, *ua*, *ui*
  - (h) Gugus konsonan dalam bunyi dan sebutan bahasa Melayu. Contoh : *bl*, *br*, *kn*, *ps*, *spr* (awal kata), *br*, *mp*, *nk*, *ns*, *str*, *tr* (tengah kata), *hm*, *nd*, *rg*, *rtz* (hujung kata)
  - Pengaruh bahasa Inggeris telah menyebabkan bahasa Melayu menerima sistem ejaan rumi sebagai tulisan untuk bahasa Melayu moden menyebabkan tulisan Jawi semakin terpinggir.
  - Pengaruh bahasa Inggeris terhadap nahu bahasa Melayu. Penggunaan kata pemeris *adalah* dan *ialah* yang berfungsi sebagai **kopula** bahasa Inggeris *is* atau *are*. Pengaruh lain ialah penggunaan kata *seorang*, *sebuah*, *seekor*, dan sebagainya padanan “*a*” dan “*an*” dalam bahasa Inggeris. Pengaruh bahasa Inggeris daripada aspek nahu juga dapat dikesan daripada penggunaan beberapa rangkai kata dalam bahasa Melayu moden sekarang seperti *berhubung dengan itu* (*in connection*), *berkenaan dengan* (*with regard to*), *tidak dapat dinafikan bahawa* (*it cannot be denied that*)
-
- Kesan peminjaman bahasa Inggeris ke atas bahasa Melayu.
- (a) Pencemaran bahasa dalam bentuk ayat iaitu ayat yang tidak mematuhi sistem tatabahasa bahasa Melayu.
  - (b) Kesalahan penggunaan frasa di mana (*which*) sebagai kata hubung, kesalahan bentuk jamak, semua pemimpin-pemimpin (*all leaders*)
  - (c) Muncul gejala bahasa rojak akibat sikap segelintir masyarakat Malaysia yang memandang enteng soal bahasa.

SOALAN ANEKA PILIHAN

1 Kedatangan agama Hindu ke alam Melayu membawa pengaruh yang ketara terhadap perkembangan bahasa Melayu dari segi

A sebutan **B**

kosa kata

C sistem tulisan

D pembentukan kata

2 Faktor utama yang menyebabkan mudahnya penyerapan bahasa Sanskrit ke dalam bahasa Melayu adalah disebabkan oleh

A kesesuaian kata-kata

B sifat bahasa Melayu yang dinamis

C bahasa Sanskrit lebih tinggi mutunya

D tanggapan bahawa bahasa Sanskrit merupakan bahasa sarjana

3 Dalam pembentukan istilah bahasa Melayu, susunan kriteria yang betul mengikut keutamaan ialah

I mencari perkataan dalam bahasa Melayu yang lazim digunakan

II mencari perkataan dalam bahasa serumpun yang lazim digunakan

III mencari perkataan dalam bahasa-bahasa yang bukan bahasa serumpun

IV mencari perkataan dalam bahasa Melayu yang kurang lazim digunakan

V mencari perkataan dalam bahasa serumpun yang kurang lazim digunakan

A I, II, IV, V, dan III

B I, IV, II, V, dan III

C I, IV, III, II, dan IV

D III, I, IV, II, dan V

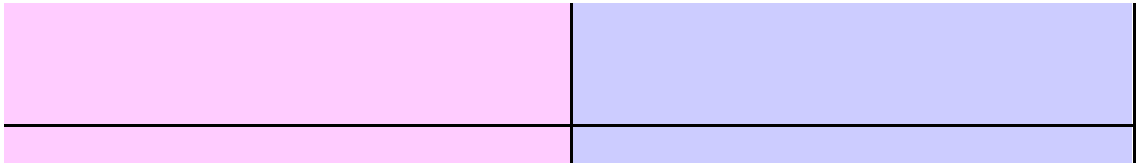
2. BIDANG FONOLOGI

2.1 Definisi fonetik dan fonemik

Bidang kajian tentang bunyi bahasa yang berfungsi dalam sistem bunyi sesuatu bahasa. Terdapat dua cabang kajian dalam fonologi, iaitu fonetik dan fonemik.

FONOLOGI	
FONETIK	FONEMIK
<ul style="list-style-type: none"> Auditori (pendengaran)	
Akustik (sifat bunyi)	
<ul style="list-style-type: none"> Artikulasi (penyebutan)	
<p>Bidang yang mengkaji fenomena bunyi bahasa dari segi;</p> <ul style="list-style-type: none"> pendengaran, sifat bunyi, dan cara penyebutan. <p>Menghuraikan;</p> <ul style="list-style-type: none"> bunyi bahasa , alat penyebutan yang terlibat, memberikan simbol kepada bunyi bahasa , dan menggolongkannya kepada golongan bunyi bahasa	<p>Bidang yang menganalisis sistem bunyi bahasa dan ejaan bagi menghasilkan simbol untuk sistem tulisan sesuatu bahasa</p>

2.1.1 Konsep bunyi

2.1.2 Konsep fonem

2.1.3 Konsep alofon

2.1.4 Konsep huruf

2.1.5 Konsep suku kata

Dalam bidang fonologi, konsep-konsep berikut perlu difahami

FONEM

Unit bahasa yang terkecil yang berfungsi kerana unit itu membezakan maksud ujaran dan dikenali sebagai bunyi bahasa

Fonem dilambangkan sebagai / / seperti / a /

Contoh: Perkataan malap terdiri daripada lima fonem, iaitu /m/, /a/, /l/, /a/, /p/.

ALOFON

Variasi bagi sesuatu bunyi fonem atau anggota sesuatu fonem.

Alofon bagi sesuatu fonem mempunyai sebaran yang saling melengkapi

Con: Bunyi p pada perkataan palu, lupa, dan luap. p pada awal dan tengah kata diujarkan sebagai letupan bibir yang sempurna dan dilambangkan sebagai [p]. Bunyi p pada akhir kata diujarkan sebagai letupan bibir yang tidak sempurna (tidak diletupkan) dan dilambangkan sebagai [p^h]

BUNYI

Gelombang udara yang keluar daripada paru-paru melalui pita suara, rongga tekak, dan keluar melalui rongga mulut/ rongga hidung

Memerlukan alat pertuturan untuk menghasilkan bunyi bahasa yang bermakna

Bunyi bahasa terbahagi kepada tiga, iaitu bunyi vokal (6 vokal), 26 bunyi konsonan, dan bunyi diftong (ai, oi, dan au)

HURUF

Merupakan fonem yang diberikan lambang atau kod dalam bentuk tulisan. Lambang itu ialah huruf.

Bahasa Melayu menggunakan sistem fonemik, iaitu satu lambang untuk satu fonem dengan menggunakan abjad Romawi dan Arab yang dikenali sebagai huruf Rumi dan huruf Jawi

SUKU KATA

Pemenggalan perkataan berasaskan kepada kehadiran vokal

Mungkin terdiri daripada vokal-konsonan (VK) atau (KV) atau (KVK)

Terbahagi kepada dua jenis, iaitu suku kata terbuka yang berakhit dengan vokal seperti (V) atau (KV) dan suku kata tertutup yang berakhit dengan konsonan seperti (VK) atau (KVK)

Terdapat 11 pola suku kata (empat asli dan tujuh pinjaman)

SOALAN ANEKA PILIHAN

1 Bidang fonologi ialah bidang yang mengkaji

A bahasa secara saintifik

B bunyi-bunyi yang dihasilkan oleh manusia C

fonem-fonem dalam sesuatu bahasa tersebut

D bunyi dalam sesuatu bahasa dan lambing kepada bunyi tersebut

(2004:30)

<i>Istilah</i>		<i>Takrif</i>	
I	Morfologi	P	Ilmu yang mengkaji makna
II	Semantik	Q	Ilmu yang mengkaji bahasa
III	Sintaksis	R	Ilmu yang mengkaji perkataan dan pembentukannya
IV	Fonologi	S	Ilmu yang mengkaji aspek yang berkaitan dengan ayat

	I	II	III	IV
A	R	Q	S	P
B	S	P	R	Q
C	Q	S	P	R
D	R	P	S	Q

2 Yang manakah padanan yang betul antara istilah dengan takrifnya?

3 Unit terkecil dalam bahasa yang berfungsi gramatis atau yang menjalankan tugas nahu dikenal sebagai

- A** bunyi   **B** fonem   **C** morfem   **D** suku kata

[2005:32]

4 Yang manakah perkataan yang mengalami proses peleburan fonem?

- A** Mengecil   **B** Mengecat   **C** Mengutus   **D** Mengumpan

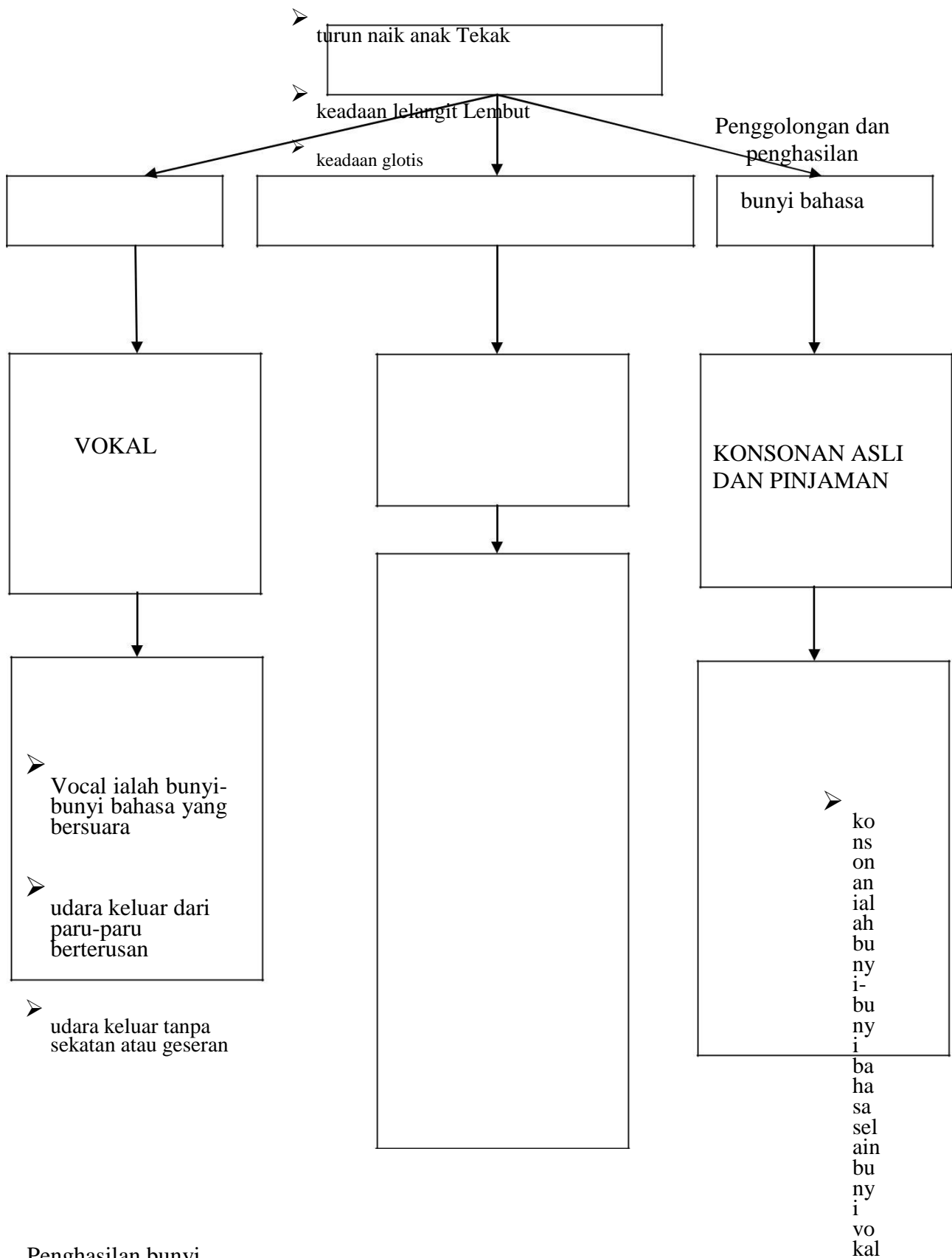
[2007:32]

5 Yang manakah perkataan yang mengandungi suku kata berpola KKKV

- A** Traktor   **B** Strategi   **C** Tragedi   **D** Struktur

[2013:20]

2.2 Penggolongan dan Penghasilan Bunyi Bahasa

Penghasilan bunyi vocal ditentukan oleh ciri berikut;

- keadaan bibir
- keadaan bahagian Lidah

➤ ada yang

b
er
su
ar
a
d
a
n
ti
d
a
k
b
er
su
ar
a

ra tidak
digetarkan
(tidak bersuara)

berlaku
sekatan dan
geseran apabila
udara keluar
dari paru-paru

melibatkan
rongga tekak
dan rongga mulut

ada
konsonan sengau
dan tidak sengau
bergantung pada
keadaan langit
lembut

DIFTONG

Konsonan
mempunya
i

ciri berikut;

p

i
t
a

s
u
a
r
a

d
i
g
e
t
a
r
k
a
n

(
b
e
r
s
u
a
r
a
)

p

i
t
a

s
u
a

diftong ialah
rentetan dua vokal
yang dihasilkan
dengan satu
hembusan nafas

mem

punyai satu
puncak
kelantangan

Diftong mempunyai
ciri berikut;

bertindak
sebagai satu
fonem

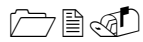
berlaku
geluncuran lidah

bergetar pita suara

satu
kelantangan, iaitu
hanya pada vocal
pertamanya.

lelangit lembut dan
anak tekak dinaikkan

rongga hidung

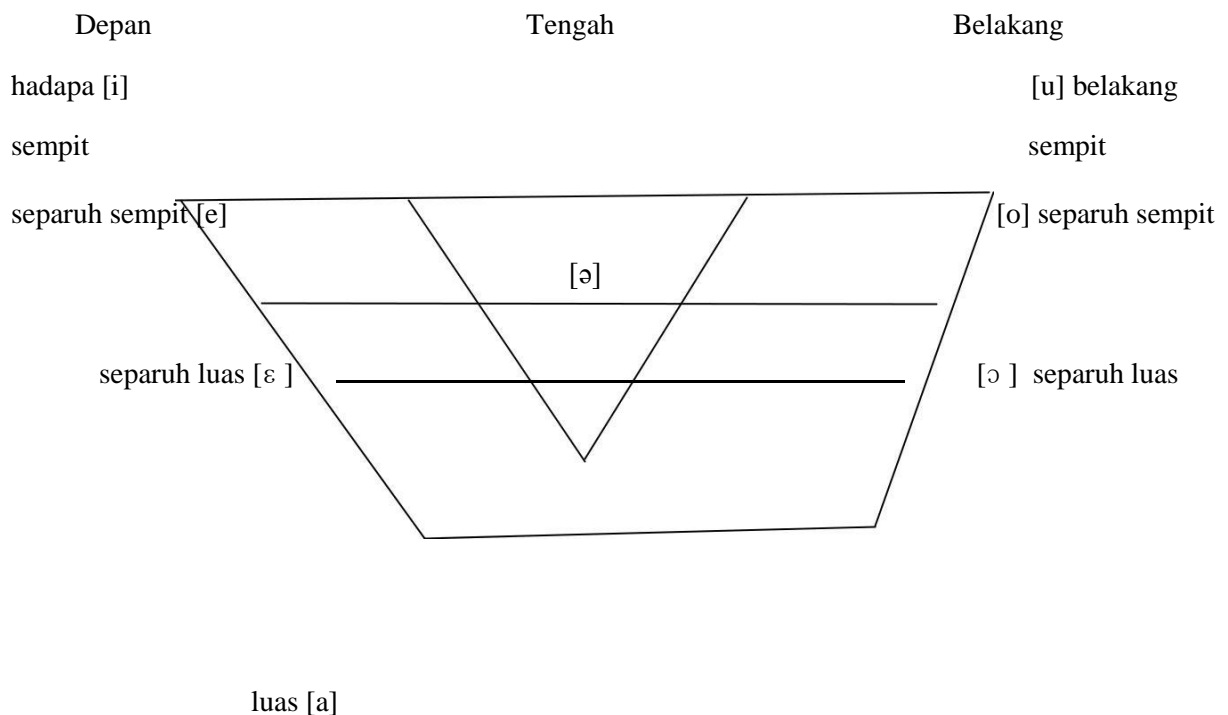

VOKAL

14. Terdapat enam vokal asli bahasa Melayu [a, e, I, o, u], iaitu tiga vokal depan, satu vokal tengah dan dua vokal belakang. Terdapat dua vokal pinjaman, iaitu [ɛ , ɔ].

Kedudukan Lidah Keadaan bibir	Depan	Tengah	Belakang
Sempit	[i]		[u]
Separuh sempit	[e] (e taling) Contoh: leher		[o]
Separuh luas		e ([ə]) e pepet contoh: beras	
Luas	[a]		

2. Kedudukan enam vokal asli adalah seperti rajah di bawah.

Bibir leper/terhampar

Neutral

Bibir bundar

KONSONAN

15. Bunyi-bunyi konsonan ialah bunyi-bunyi bahasa selain bunyi vokal, sama ada bersuara atau tidak bersuara. Bunyi-bunyi konsonan mempunyai ciri-ciri berikut:

Konsonan bersuara dan tidak bersuara bergantung pada pita suara sama ada ia digetarkan atau tidak.

Arus udara yang keluar dari paru-paru menerima sekatan atau geseran.

Semasa menghasilkannya berlaku sekatan atau geseran dalam rongga tekak atau rongga mulut hasil daripada sentuhan antara alat artikulasi dengan daerah artikulasi.

Ada konsonan sengau dan nada konsonan tidak sengau bergantung pada keadaan langit lembut semasa bunyi itu dihasilkan.

16. Terdapat tujuh jenis konsonan dalam bahasa Melayu, iaitu letupan, letusan, getaran, sisian, geseran, sengauan, dan separuh vokal.

17. Dalam bahasa Melayu ada konsonan asli dan konsonan pinjaman. Peminjaman adalah daripada bahasa Arab dan bahasa Inggeris. Semua konsonan pinjaman merupakan konsonan geseran.

KONSONAN ASLI BAHASA ELAYU

TITIK / DAERAH ARTIKULASI					
Cara sebutan	Dua bibir	Gusi	Lelangit keras	Lelangit lembut	glotis
Letupan tak bersuara	[p]	[t]		[k]	[ʔ]
Letupan bersuara	[b]	[d]		[g]	
Letusan tak bersuara			[č]		
Letusan			[ʃ]		

bersuara					
Geseran tak		[s]			[h]
bersuara					
Getaran		[r]			
Sisian		[l]			
Sengauan	[m]	[n]	[ŋ]	[ŋ]	
Separuh vokal	[w]		[y]		

KONSONAN PINJAMAN DALAM BAHASA MELAYU

TITIK / DAERAH ARTIKULASI						
Jenis konsonan	Bibir-Gigi	Gigi	Gusi	Gusi-Lelangit keras	Lelangit lembut	Glottis
Geseran tak bersuara	[f]	(th) [e]		(sy)[š]/ʃ	(kh)[x]	[q]
Geseran bersuara	[v]	(dz/dh) [ð]	[z]	[ž]	(gh)[ɣ]	[ɦ]

PROSES PENGUJARAN FONEM KONSONAN

Cara Sebutan	Kata Kunci Proses Pengujaran
Letupan	...udara disekat dan dilepaskan serta-merta...
Letusan	...udara disekat dan dilepaskan perlahan-lahan...
Sengauan	...lelangit lembut diturunkan...udara keluar melalui rongga hidung...
Geseran	...udara dari paru-paru akan bergeser...
Getaran	...udara dari paru-paru ditekan keluar hingga menggetarkan lidah...
Sisian	...udara dikeluarkan dari kiri dan kanan lidah...
Separuh vokal	...kedudukan lidah dan ruang udara di dalam mulut sama kedudukannya seperti ketika menyebut bunyi vocal, tetapi dilakukan separuh jalan sahaja..

DIFTONG

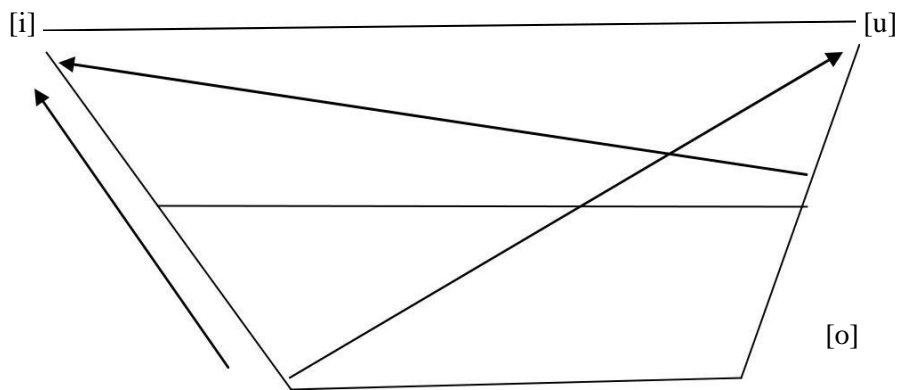
18. Urutan vokal yang salah satunya terdiri daripada vokal penuh dan yang lainnya geluncuran. Penghasilan urutan vokal ini adalah dalam satu hembusan nafas sahaja dan mempunyai satu puncak kelantangan. Semasa penghasilannya pita suara bergetar.
19. Bunyi diftong dilambangkan dengan dua lambing vocal, iaitu /ai/, /ou/, dan /au/. Vokal pertama menunjukkan keadaan lidah pada masa mula-mula hendak menyebut diftong dan vokal kedua menunjukkan keadaan lidah pada akhir sebutan diftong.
20. Diftong berbeza daripada rangkap vokal kerana diftong terdiri daripada satu suku kata, manakala rangkap vokal membina dua suku kata. Rangkap vokal mempunyai urutan dua vokal penuh.

Rajah arah pergerakan bunyi diftong

Depan

Tengah

Belakang

[a]

Bibir leper/terhampar

Neutral

Bibir bundar

SOALAN ANEKA PILIHAN

21. Yang manakah kata yang bermula dengan bunyi konsonan letupan dua bibir tak bersuara dan berakhir dengan bunyi konsonan sengauan dua bibir?

A Pitam

22. Pohon

23. Badam

D Binatang

(STPM 2011/24)

24. Yang manakah padanan yang betul antara cara penyebutan dengan daerah penyebutan bagi bunyi

konsonan [s]?

(STPM 2011/25)

	Cara penyebutan	Daerah penyebutan
A	Geseran	Gusi
B	Getaran	Gigi-gusi
C	Sيسان	Gusi
D	Letusan	Gusi-lelangit keras

25. Yang manakah kata yang dimulai oleh konsonan letupan dua bibir bersuara dan diakhiri oleh vokal sempit?

A Bantu

B Tauge

26. Kunci

D Delima

(STPM 2010/27)

27. Yang manakah kata yang mengandung vokal rangkap?

I Paut

III Taubat

II Kain

IV Amboi

28. I dan II

29. I dan IV

30. II dan III

D III dan IV

(STPM 2010/28)

31. Yang manakah ayat yang mempunyai kata yang mengandungi diftong? I Kemerduan suaranya mengagumkan.

32. Biarkan dia berpaut pada dahan pokok.

III Ikatan persaudaraan mereka erat sekali.

IV Penonton kehairanan menyaksikan pertunjukkan sarkas itu.

A I dan II   C II dan IV

B I dan III   D III dan IV

2.3.1 Struktur Konsepsuku **suku kata** kata **asli** Pecahan pada sesuatu perkataan yang terdiri daripada satu vokal atau gabungan vokal dengan konsonan.

2.3.2 Struktur suku kata pinjaman

Contoh : Perkataan *api* terdiri daripada dua suku kata, iaitu *a* dan *pi*

Berdasarkan **Sistem Ejaan Rumi Bahasa Melayu**, terdapat **11 pola suku kata** dalam bahasa Melayu. Pola-pola berkenaan adalah seperti yang ditunjukkan dalam jadual berikut:

Bil.	Pola	Contoh Penggunaannya
1	V	air, ria
2	VK	unsur, lauk
3	KV	budak, kunci
4	KVK	masuk, laksa
5	KKV	kroni, tragik
6	KKVK	span, traktor
7	VKK	eksperimen, institut

8	KVKK	bank, konteks
9	KKVKK	trend, kompleks
10	KKKV	skru, stratifikasi
11	KKKVK	spring, infrastruktur

Daripada 11 pola ini, empat pola yang pertama ialah struktur suku kata asli, manakala tujuh pola yang berikutnya merupakan struktur kata pinjaman (bahasa Inggeris)

ASLI
1. V
2. VK
3. KV
4. KVK

PINJAMAN
1. KKV
2. KKVK
3. VKK
4. KVKK
5. KKVKK
6. KKKV
7. KKKVK

SOALAN ANEKA PILIHAN

33. Yang manakah struktur suku kata pertamanya berpola VK?

A abu

B alih C

angsa D

aneka

34. Pilih padanan yang tepat antara struktur suku kata asli dan struktur suku kata pinjaman

	Struktur suku kata asli	Struktur suku kata pinjaman
A	V, VK, KV, dan KVK	KKV, KKVK, VKK dan KVKK
B	V, VK, KV, dan KVK	KVK, KKVK, VKK dan KVKK
C	V, VK, KV, dan KKV	KKV, KKVK, VKK dan KVKV
D	V, VK, KV, dan KKV	KKV, KVVK, VKK dan KVKK

35. Yang manakah kata yang mengandung struktur suku kata asli KVK pada suku kata pertama?

A pusat

B pasang C

pisah D

panggang

36. Yang manakah kata yang mengandung struktur suku kata pinjaman?

A aspirasi

B inisiatif

C ekspres

D intensif

37. Yang manakah kata yang mengandung struktur suku kata pola V pada suku kata awal?

A asli

B asap C

antah D

ampun

2.4 Sistem Ejaan Bahasa Melayu

2.4.1 Pola Keselarasan Vokal

38. **Konsep** => Susunan kesesuaian dua huruf vokal membentuk dua suku kata pada kata dasar

39. Prinsip

mengeja kata dasar dalam bahasa Melayu sahaja dan bukannya kata pinjaman *

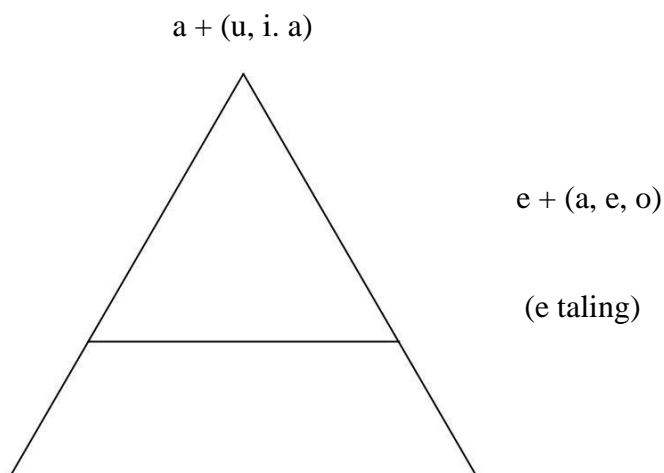
merujuk kepada dua suku kata akhir (Contoh : *sekolah* – yang dirujuk ialah *ko/ dan/lah*)

Perkataan mesti mempunyai sekurang-kurangnya dua suku kata.

Suku kata akhir mesti tertutup (diakhiri dengan konsonan). Contoh ; *balak*

*Nota: kata pinjaman dikecualikan daripada Pola Keselarasan vokal (vokal bagi kata pinjaman tidak selaras). Contoh ; Kata yang dipinjam daripada bahasa Indonesia seperti *perabot* (dikecualikan daripada mematuhi pola keselarasan vokal a + u), *aneh* (dikecualikan daripada mematuhi pola keselarasan vokal a + i), *calon* (dikecualikan daripada mematuhi pola keselarasan vokal a + u)

Rajah Keratan Rentas Lidah (Kedudukan vokal asli dalam bahasa Melayu)

i + (u, i, a)

o + (a, e, o)

e + (u, i, a)

u + (u, i, a)

(e pepet)

Keterangan; Rajah di atas menggambarkan keselarasan dua huruf vokal asli dalam bahasa Melayu yang membentuk dua suku kata akhir pada kata dasar.

Contoh :

Pola Keselarasan Vokal	Contoh
a + (u, i, a)	batuk, balik, malam
i + (u, i, a)	biduk, gilis, kipas
u + (u, i, a)	buruk, tikar, kusam
e (pepet) + (u, i, a)	sejuk, pekik, seram
u + (u, i, a)	buluh, sumpit, bulat
e (taling) + (a, e, o)	elak, geleng, selekoh
o + (a, e, o)	sekolah, boleh, seronok

2.4.2 Pengejaan

(a) Kata pinjaman

Prinsip dalam mengeja kata pinjaman

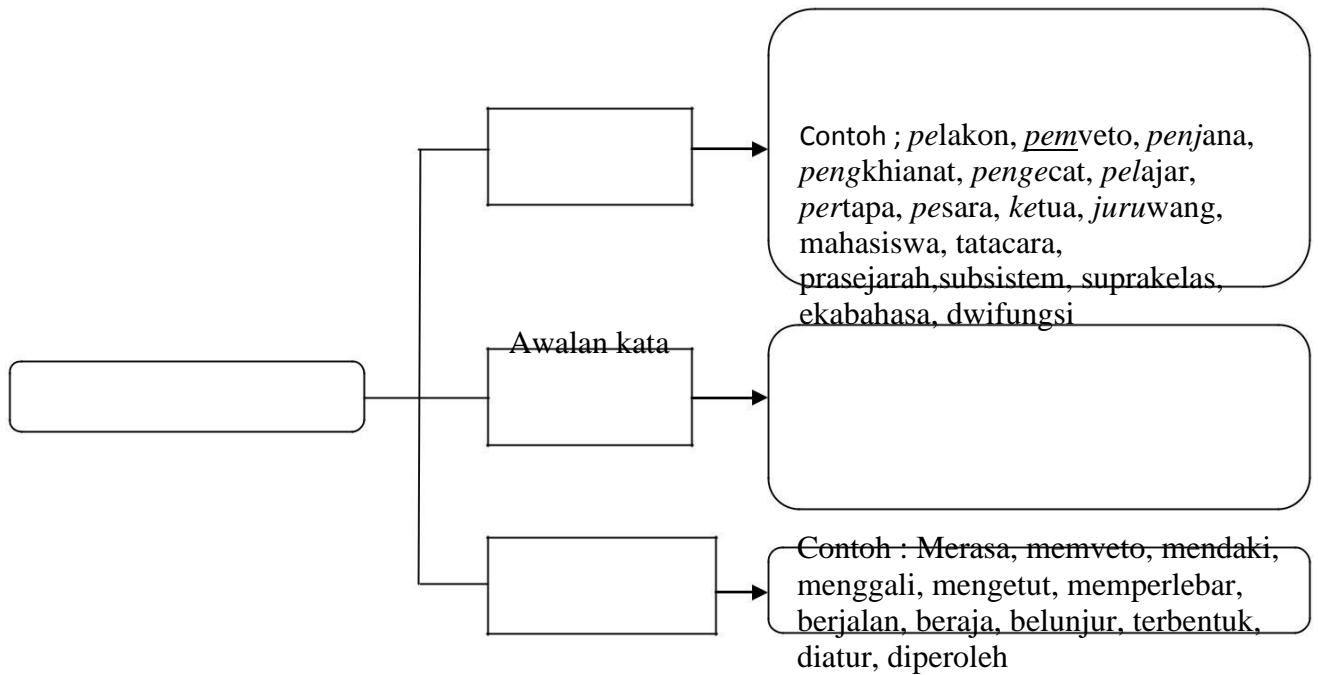
Prinsip	Contoh Mengeja
Bentuk visual dan ejaan dikekalkan (Perubahan fonem dibuat apabila perlu sahaja)	industri (industry), tuisyen (tuition), psikologi (psychology)
Gugus konsonan bahasa Inggeris dikekalkan (dengan penyesuaian)	dr : drebar kl : klinik pr : prakata sp : span gl : glasier kr : kritik sk : skema st : stabil gr : granit pl : plagiat skr : skru str : straw
Ejaan lama berhuruf „e“ tidak menggunakan gugus konsonan	kelas, kelab, pelan, setem

Kata yang telah lazim digunakan dikekalkan ejaannya	kastam, gudang, stesen, moden
Prefiks Inggeris tertentu dikekalkan penulisannya	au (audit), elek (elektron), psi (psikiatri), dia (diari), tele (teleks), dwi (dwisyarat), tri (tribunal)
Fonem [g] yang diujar [j] dalam bahasa Inggeris diterima sebagai fonem asal [g]	psikologi (psychology), teknologi (technology)
Fonem [g] yang diujar [j] dalam bahasa Inggeris dan telah disukai kekal sebagai fonem [j]	ejen (agent), enjin (engine), lebar (ledger)

(b) Kata Berimbuhan

Dalam bahasa Melayu, kata berimbuhan atau kata terbitan ditulis dalam bentuk awalan, akhiran, sisipan, atau apitan dalam ejaan rumi.

Kata terbitan

Awalan

kata kerja

terbesar, teringan, senipis

Awalan kata

adjektif

Kata Terbitan Berakhiran

(a) Akhiran kata nama	Pakaian, sasterawan, seniman, olahragawati, nasionalisme, hadirin, hadirat, ustazah.
(b) Akhiran kata kerja	buatkan, turuti

Kata Terbitan Berapitan

(a) Apitan kata nama	pelaksanaan, pembuatan, pentakrifan, penggunaan, pengesahan, pekarangan, permainan, pelajaran, kelebihan
(b) Apitan kata kerja	memainkan, mendermakan, memvariasikan, menghiraukan, mengepinkan, beralaskan, berjauhan, digunakan, memasuki, menziarahi, mempercayai, mengekori, dimulai, diperdengarkan, diperingati, memperdengarkan, memperingati, kehujanan
(c) Apitan kata adjektif	kecinaan

Kata Terbitan Bersisipan

(a) Sisipan kata nama	kelengkeng, keruping
(b) Sisipan kata adjektif	gelembung, gerodak, gemilang, sinambung
(c) sisipan kata kerja	jelajah

(c) Kata Majmuk

Kata majmuk tidak mantap dieja terpisah, manakala kata majmuk mantap dieja bercantum. Bentuknya tidak boleh menerima sebarang penyisipan unsur lain. Misalnya, kapal terbang ialah kata majmuk sebab tidak boleh disisipkan unsur lain seperti „yang“. Sebaliknya, ibu bapa bukan kata majmuk kerana boleh diselitkan kata hubung „dan“ pada perkataan ibu bapa.

JENIS/BENTUK KATA MAJMUK	CARA MENGEJA (CONTOH)
(1) rangkaian kata bebas	jalan raya, terima kasih, air hujan, Menteri Besar
(2) Istilah khusus	urus setia, kertas cadangan, kajian tindakan
(3) Kiasan simpulan bahasa	mati katak, kepala batu, ringan tulang
(4) Bentuk yang telah mantap Dieja bercantum sebagai satu perkataan	warganegara, kakitangan, setiausaha
(5) kata majmuk ejaan terpisah. (Penggandaan pada unsur pertama sahaja)	ketua-ketua menteri, suku-suku kaum, Penolong-penolong Pengarah

<p>(6) kata majmuk bentuk mantap (penggandaan pada keseluruhan unsur)</p>	<p>warganegara-warganegara, pesuruhjaya-pesuruhjaya, setiausaha- setiausaha</p>
<p>(7) kata majmuk ejaan terpisah (Jika menerima imbuhan awalan atau akhiran sahaja, ejaannya tetap terpisah)</p>	<p>cari gali => mencari gali Ibu tiri => beribu tiri</p>
<p>(8) kata majmuk ejaan terpisah. (Menerima imbuhan apitan, ejaannya menjadi bercantum)</p>	<p>ubah suai => pengubahsuaian suratkhabar => persuratkhabaran</p>

(d) **Kata ganda**

JENIS KATA GANDA	CARA MENGEJA (CONTOH)
(1) kata ganda penuh	baldi-baldi, jentolak-jentolak, jurufoto-jurufoto, ilmuwan-ilmuwan
(2) penggandaan separa	lelabi, buah-buahan, sayur-mayur, batu-batan
(3) penggandaan berentak pengulangan vokal	kuih-muih, lauk-pauk, gotong-royong
(4) Penggandaan berentak pengulangan konsonan	batu-batan, dolak-dalik, kucar-kacir
(5) Penggandaan berentak bebas	saudara-mara, ipar-duai, lintang-pukang, ulang-alik
(6) kata ganda semu (Kata ganda yang kata dasarnya tidak mempunyai makna dan tidak dapat berdiri sendiri).	masing-masing, sia-sia, kura-kura, agar-agar

Klitik

40. Juga dikenali sebagai kata ganti diri singkat, berasal daripada kata ganti diri penuh.

41. Empat kata klitik dalam bahasa Melayu iaitu „ku“(aku), „kau“(engkau), „mu“(kamu) dan „nya“(dia atau ia).

	CARA MENGEJA (CONTOH)
Kata klitik ditulis bercantum dan boleh hadir dihadapan kata atau di belakang kata	kauambil, kaujauhi, membantuku, kukenang, budimu, tanggungjawabnya

Kata yang bersifat zat ketuhanan , mestilah diletakkan tanda sempang, dan digunakan huruf besar	rahmat-Nya, hamba-Mu
--	----------------------

42. Frasa Sendi Nama dengan kata sendi “di” dan “ke”

Bil	Kata sendi “di”	Kata sendi “ke”
1.	Digunakan di hadapan kata nama atau frasa nama yang menunjukkan tempat	Digunakan di hadapan kata nama atau frasa nama yang menunjukkan waktu atau masa, tempat atau arah
2.	Ditulis terpisah daripada kata nama atau frasa nama yang mengikutinya.	Ditulis terpisah daripada kata nama atau frasa nama yang mengikutinya.
3.	Contoh : di tengah, di Kuala Lumpur, di rumah	Contoh : dari semasa ke semasa, hingga ke minit terakhir, ke Kuala Lumpur, ke kiri dan ke kanan, ke kampung

Bil	Kata sendi “di”	Kata sendi “ke”
4.	Tidak boleh digunakan di hadapan kata nama atau frasa nama yang menerangkan waktu, masa atau zaman. Contoh kesalahan ; di pagi (X), di ketika (X), di kurun (X)	Tidak boleh digunakan di hadapan kata nama atau frasa nama yang merujuk manusia atau binatang. Contoh kesalahan ; ke pihak jabatan (X), ke Hamid (X), ke kambing (X)

Perbezaan Fungsi Kata Sendi Nama “di” dan “ke”

43. “di” dan “ke” sebagai kata sendi nama

- Ditulis terpisah daripada kata nama atau frasa nama yang mengikutinya.
- Contoh ; di Kuala Lumpur, ke Kuala Lumpur, di tengah, ke tengah, di kiri, ke kiri

44. “di” dan “ke” sebagai imbuhan awalan

-
- Ditulis bercantum dan hadir di hadapan kata dasar.

Contoh ; diambil, dimakan, ketua, keluar

SOALAN ANEKA PILIHAN

45. Antara yang berikut, yang manakah ayat yang menggugalkan kata kerja berimbuhan yang betul? I Kunjungilah pusat pameran dan jualan kami.

Kita mesti galakkan anak-anak supaya tidur awal.

III Kami sudah berbincang tentang hal itu dengan guru kelas.

IV Pemimpin kedua-dua buah negara itu memperihalkan peranan masing-masing.

A I dan II   C II dan IV

B I dan III   D III dan IV

46. Yang manakah ayat yang menggunakan kata sendi „di antara“ dengan betul?

A Di antara dia dengan adiknya, adiknya lebih bergaya.

B Jarak di antara rumahnya dengan sekolah hanya sepelaung.

C Ada di antara mereka berasa tidak puas hati dengan keputusan itu.

D Masih banyak di antara penduduk kampung itu yang belum celik computer.

47. Ayat yang manakah yang mengandungi perkataan yang menggunakan kata klitik dengan betul? I Kaudatang dengan siapa semalam?

Akan kucuba mengatasi masalah itu.

III Aku berdoa kepadaNya agar aku berjaya.

IV Segala budimu tidak mungkin ku lupakan.

A I dan II   C II dan IV

B I dan III   D III dan IV

48. Penggunaan kata sendi nama yang berikut adalah betul, **kecuali**

49. Kambing diikat ke tiang

II Ahmad keluar kelas sejak tadi

III Berjumpa lagi di masa hadapan

IV Moga bahagia hingga ke anak cucu

A I dan II

C II dan IV

B I dan III

D III dan IV

50. Perkataan yang manakah yang dapat menerima sisipan?

51. Sera

k II

Kejang

52. Ganggang

IV Gabus

A I dan II

C II dan IV

B I dan III

D III dan IV

2.5 Tanda Baca

Tanda baca penting untuk membantu kita memahami ayat dan menimbulkan kejelasan dan ketepatan makna dalam ayat tersebut. Yang berikut ialah jenis-jenis tanda baca serta penggunaannya dalam penulisan bahasa Melayu.

Tanda baca	Fungsi	Contoh penggunaannya
Huruf besar	menandakan permulaan ayat	Merah tanda berani.
	menulis nama khas	Sandakan, Syafiq, Kedai Ah Ming
Tanda titik atau noktah (.)	Menandakan berakhirnya sesuatu ayat sama ada ayat penyata atau perintah.	[^] Rumahnya tidak jauh dari sini. [^] Menangislah sekuat-kuat hati kamu.
	Menandakan sesuatu perkataan telah mengalami penyingkatan	[^] Dr. [^] Sdn. Bhd. [^] kpd.
	Menunjukkan tanda perpuluhan	8.1
	Memisahkan nilai sen daripada nilai ringgit	RM250.35
	Menulis tarikh	27.05.2007
Tanda soal (?)	digunakan pada akhir ayat tanya	Siapakah nama awak?
	Digunakan dalam ragam bahasa ingkar	Bukankah kemajuan itu menghalang kita daripada jumud?
Tanda seru (!)	Digunakan pada akhir ayat seruan	Wah, cantiknya rumah ini!
	Digunakan pada akhir ayat perintah (ayat suruhan, permintaan, larangan, dan silaan	Keluar!

	Digunakan pada akhir ayat tanya yang bersifat keluhan, iaitu tidak memerlukan jawapan dan ditujukan kepada diri sendiri	Mengapakah nasib malang selalu menimpa diriku!
	Sebagai penekanan atau penegasan	Tawaran istimewa hanya diberikan pada hari ini sahaja!
Tanda koma (,)	Menandakan pengguguran sesuatu unsur dalam ayat	Ayah suka menontot rancangan berita, ibu pula, drama bersiri.
	Menggantikan kata hubunga gabungan yang telah digugurkan	Sabrina, Izzati, dan Eryna sedang membaca buku cerita.
	Digunakan selepas penanda wacana	Oleh itu, kita perlu bekerjasama menangani masalah ini.
	Digunakan selepas frasa atau klausa keterangan yang mendahului ayat induk.	Sejak kecil lagi, kami bersahabat baik.
	Memisahkan kata sapaan atau rujukan langsung dalam ayat berbentuk cakap ajuk.	“Ojah, buatkan saya kopi,” kata Puan Wani.

Tanda baca	Fungsi	Contoh penggunaannya
	Memisahkan bahagian-bahagian yang bertentangan maksudnya dalam sesuatu ayat	Saya menyuruh kamu membuat latihan, bukan berbuat bising.
	Memisahkan tempat atau bulan daripada tahun	[^] Dia berasal Miri, Sarawak. [^] 3 Januari, 2010
	Digunakan sebelum atau selepas menulis cakap ajuk.	Katanya, "Saya akan datang esok."
	Digunakan selepas nama orang yang diikuti kelulusan atau anugerah yang dimilikinya	[^] Abdullah, MA, PhD (Universiti Malaya) [^] Ismail Hussin, AMN
	Menunjukkan angka ribu dan juta	[^] 50,000 [^] 7,800,300
	Memisahkan kata tanya yang mengikuti ayat penyata	Dia anak awak, bukan?
	Menyelitikan unsur tambahan	Puan Maisara, Pengetua sekolah itu, menyampaikan ucapan.
	Menandakan contoh	Masyarakat Malaysia terdiri daripada pelbagai kaum, seperti Melayu, Cina, dan India.
Koma bertitik (;)	Sebagai unsur kaitan antara dua ayat	Di laman rumah, ibu menyiram bunga; ayah mencuci kereta.
titik bertindih (:)	Menunjukkan keterangan tambahan	Saya perlu membeli barang-barang tersebut: buku, pensil, dan warna.
	Menunjukkan kadar atau nisbah	04:02:00 AM
	Menunjukkan masa	1:00 petang

	Menulis kata bual berbentuk dialog	Ibu : Bila awak mula bersekolah? Farhan : Minggu depan.
Tanda sempang (-)	Menulis kata ganda	Kuih-muih, bergulung-gulung
	Menjelaskan kata dan ungkapan	^ Ber-evolusi ^ be-revolusi
	Merangkaikan huruf besar dengan huruf kecil	Anti-Amerika, hamba-Mu
	Merangkaikan <i>ke</i> dengan nombor ordinal	ke-100
	Merangkaikan tahun dengan akhiran <i>-an</i>	1990-an
	Menyatakan hubungan antara kata pada rangkai kata setara tertentu atau pada kata istilah	Geseran gii-gusi bersuara
	Menyambung suku kata yang terpisah kerana penggantian baris	Dia amat memer- lukan bantuan.
	Menandakan penulisan transliterasi huruf Arab-Rumi	Al-Quran

Tanda baca	Fungsi	Contoh penggunaannya
Tanda kurungan ( )	Mengapit keterangan lanjut tentang sesuatu yang telah disebutkan sebelumnya	Pendatang-pendatang tanpa izin (kebanyakannya dari Indonesia) diseru supaya pulang ke negara mereka.
	Mengapit keterangan atau penjelasan sumber bahan	Abdullah Hassan (1990) menyatakan bahawa bahasa itu indah.
Tanda petikan (“ ”)	Mengapit cakap ajuk	“Siapkan kerja sekolah kamu,” Kata Cikgu Then kepada murid-muridnya
	Menonjolkan sesuatu kata atau frasa tertentu dalam ayat	Para remajahariinisuka menggunakan kata “cun”.
	Mengapit judul sesuatu seperti buku, filem, novel, sajak, dan lagu	Sajak “Gadis Kecil” itu ditulis oleh Usman Awang.
	Mengapit kata pinjaman	Kini sudah ada tetikus atau “ <i>mouse</i> ” yang pelbagai bentuk
Tiga titik (...)	Menunjukkan petikan yang tidak lengkap atau bahagian yang digugurkan	Oleh itu, kami berharap agar...

BAHAGIAN B

PEMBACAAN KRITIS DAN ANALITIS

Bahagian B

(30 markah)

Baca petikan di bawah dengan teliti, kemudian jawab semua soalan.

Seperti kebanyakan daripada penduduk di negara membangun, sebahagian besar rakyat Malaysia enggan bercakap banyak tentang isu perlindungan alam sekitar. Kebanyakan rakyat negara ini *hanya menganggukkan kepala dan bising-bising sikit* apabila pertubuhan bukan kerajaan (NGO) membangkitkan soal alam sekitar.

Rakyat negara ini belum pernah mengalami sungai bertukar menjadi lautan api seperti yang berlaku di Sungai Ohio pada tahun 1960-an kerana sungai tersebut terlalu teruk tercemar dengan bahan mudah terbakar. Rakyat negara ini juga tidak pernah mengalami hujan asid seperti yang berlaku di beberapa buah negara Scandinavia pada tahun 1980-an. Hakikatnya, semua ini tidak mustahil berlaku di negara ini. Mungkin banyak pihak berasa selesa dengan statistik yang sering kali disebut iaitu 60 peratus daripada muka bumi Malaysia masih diliputi hutan hijau. Sebenarnya, angka tersebut mengelirukan kita kerana separuh daripada angka yang disebutkan itu merupakan kawasan ladang dan selebihnya ialah tanah yang terlalu curam dan berbahaya untuk dieksploitasi.

Kini, negara ini mempunyai terlalu sedikit hutan tanah rendah kerana kebanyakannya ditebang dan dimusnahkan untuk aktiviti pembalakan atau pembangunan. Keadaan ini mengakibatkan peningkatan suhu, hakisan tanah, banjir kilat, dan kekurangan bekalan air bersih. Kebanyakan negeri yang mengalami masalah kekurangan air biasanya terdiri daripada negeri yang kebanyakan hutannya diteroka. Oleh sebab itu, semua negeri di Pantai Timur Semenanjung jarang-jarang mengalami masalah kekurangan air.

Isu ini sebenarnya sudah dibangkitkan dahulu dan banyak janji daripada pelbagai pihak telah dibuat untuk membetulkan keadaan. Konflik utamanya ialah pembangunan perlu diteruskan demi kepentingan bersama. Persoalannya, bagaimanakah untuk menyeimbangkan pembangunan fizikal dengan tanggungjawab memelihara alam sekitar? Hal ini membawa banyak perjanjian antarabangsa seperti Deklarasi Rio dan Protokol Kyoto tetapi sehingga kini tidak banyak negara yang berjaya mencapai matlamat yang digariskan.

Terdapat beberapa faktor tertentu yang menyebabkan kebanyakan negara gagal mencapai matlamat itu. Antaranya, *gesaan untuk memaksimumkan keuntungan dalam jangka masa pendek*. Kebanyakan orang berfikir bahawa apa-apa yang berlaku pada masa 100 tahun lagi sudah tidak bermakna kerana mereka sudah tiada. Walaupun kenyataan itu ada kebenarannya, bumi ini bakal diwarisi oleh generasi seterusnya untuk meneruskan kehidupan. Jika hanya keuntungan jangka masa pendek yang diutamakan, generasi seterusnya bakal menghuni bumi yang tenat dan hampir mati!

(Disesuaikan daripada *Dewan Masyarakat*, Julai 2007)

1 Jelaskan maksud frasa

(a) ...*hanya mengganggu kepala dan bising-bising sikit* (baris 3) [2]

(b) ...*gesaan untuk memaksimumkan keuntungan dalam jangka masa pendek* (baris 27) [2]

53. Apakah mesej yang mahu disampaikan oleh penulis melalui petikan di atas? (baris 30,31, dan 32) [6]

54.

Jika hanya keuntungan jangka masa pendek yang diutamakan, generasi seterusnya bakal menghuni bumi yang tenat dan hampir mati!

Berikan ulasan anda tentang pendapat ini dengan mengemukakan bukti-bukti yang sesuai.

Panjang jawapan anda hendaklah tidak lebih daripada 150 patah perkataan [20]

Baca petikan di bawah dengan teliti, kemudian jawab semua soalan.

Sejak tahun 2000, saman yang membabitkan kecuaiian perubatan dan aduan yang dilaporkan media semakin meningkat. Walaupun terdapat laporan dan paparan yang dikeluarkan media yang pasti untuk menganggarkan jumlah sebenar kes kesilapan pembedahan adalah masih samar.

Berdasarkan statistik terbaharu tentang pendaftaran masuk pesakit ke hospital di negara ini oleh Persatuan Pengguna Pulau Pinang menganggarkan kira-kira 2 700 sehingga 6 000 rakyat Malaysia meninggal dunia akibat kesilapan perubatan setiap tahun. Sehubungan dengan itu, kesilapan dan kecuaiian semasa pembedahan boleh menjadi antara punca atau pembunuh nombor dua di Malaysia selepas penyakit jantung.

Di Malaysia, dianggarkan ribuan kematian berlaku akibat kesilapan ketika pembedahan. Bagi setiap satu kes kecuaiian perubatan dilaporkan, 10 kes seumpamanya tidak dilaporkan. Oleh itu, boleh disimpulkan secara kasar kesilapan pembedahan di Malaysia berada di tangga kedua. Insiden ini boleh mengorbankan lebih banyak mangsa berbanding dengan kematian akibat serangan kanser, kencing manis, dan kemalangan jalan raya.

Melihat pada anggaran kematian, ia mungkin ada kaitan dengan sikap pesakit yang kurang berpengetahuan mengenai penyakit dan mengetahui hak yang sepatutnya diperoleh oleh mereka sebaik sahaja melangkah ke pusat perubatan untuk mendapatkan rawatan. Kes seumpama ini berlaku ada kaitan dengan pesakit yang terlalu percaya kepada doktor tanpa bertanya tentang risiko yang akan dihadapinya sama ada sebelum atau sewaktu menerima rawatan. Apabila berlaku kematian, mereka lebih reda dan menganggap semuanya suratan takdir. Fenomena ini menunjukkan ramai orang yang tidak mengambil inisiatif untuk mengetahui hak mereka sebagai pesakit. Mereka tidak mengetahui cara yang terbaik untuk mendapatkan rawatan penjagaan kesihatan.

Doktor sememangnya mempunyai pelbagai maklumat dan pengetahuan yang tinggi untuk merawat pesakit. Namun begitu, yang menjadi persoalan adalah dari segi peluang masa yang ada pada

seseorang doktor untuk berkongsi ilmu mereka dengan pesakit . Masa doktor amat terhad untuk bersama dengan pesakit, menerangkan kondisi dan berkongsi ilmu agar pesakit lebih jelas tentang penyakit dan risiko yang akan dihadapinya . Dilaporkan bahawa doktor *on-call* bekerja antara 32 hingga 33 jam dengan jumlah pesakit yang ramai. Budaya kerja yang membebankan seumpama ini menyebabkan ramai doktor keletihan bekerja sedangkan mereka memerlukan rehat yang secukupnya agar risiko kesilapan ketika pembedahan dan merawat pesakit dapat dielakkan.

(Disesuaikan daripada “*Silap Bedah: Pembunuh Nombor 2 Di Malaysia*”
oleh Noor Hidayah Shafiee, **iSihat**, April 2012,m.s 12 – 13)

1 Nyatakan dua mesej yang ingin disampaikan oleh penulis [4]

55. Huraikan tiga pandangan penulis tentang punca berlakunya kesilapan ketika pembedahan yang menyebabkan kematian pesakit. [6]

56. Di Malaysia, dianggarkan ribuan kematian berlaku akibat kesilapan ketika pembedahan

Cadangkan langkah-langkah yang berkesan untuk mengelakkan gejala kesilapan ketika pembedahan yang boleh membawa maut kepada pesakit. Panjang jawapan anda hendaklah tidak lebih daripada 150 patah perkataan. [20]

BAHAGIAN C

PENULISAN KARANGAN STPM

Soalan esei: (Bidang bahasa)

57. Dalam memartabatkan Bahasa Malaysia sebagai bahasa rasmi dan bahasa ilmu, kerajaan telah memperkenalkan dasar „Memartabatkan Bahasa Malaysia, Memperkukuh Bahasa Inggeris (MBMMBI)“. Bincangkan langkah-langkah untuk menjayakan dasar tersebut.

Rangka Jawapan

Pendahuluan

58. Definisi „Memartabatkan Bahasa Malaysia“ - meletakkan Bahasa Malaysia pada tempat yang sepatutnya, sesuai dengan kedudukannya sebagai bahasa kebangsaan mengikut perlembagaan Malaysia (perkara 152)

59. Definisi „Memperkukuh Bahasa Inggeris“ – memantapkan penguasaan Bahasa Inggeris sebagai bahasa yang wajib dipelajari, bahasa komunikasi dan bahasa ilmu pada peringkat nasional dan antarabangsa

60. Langkah-langkah yang proaktif perlu untuk menjayakan dasar tersebut

Isi-isi (langkah-langkah)

Isi 1 Penggunaan Bahasa Malaysia standard merentas kurikulum- Bahasa Malaysia diguna pakai semasa proses P&P dalam semua mata pelajaran

Isi 2 Program bacaan seperti KOMSAS dan NILAM diteruskan dan beberapa penambahbaikan dilakukansupaya pembacaan bahan sastera ditingkatkan

- Isi 3 Guru Bahasa Malaysia yang berkualiti perlu ditambah melalui pengubahsuaian kurikulum di peringkat IPT/IPG
- Isi 4 Menjadikan keputusan Bahasa Malaysia (yang mendapat kepujian) sebagai kelayakan untuk mengikuti pengajian di universiti.
- Isi 5 Penambahan masa P&P Bahasa Inggeris di sekolah menengah dan sekolah rendah. Cth- Sekolah rendah ditambah menjadi 90 minit, sekolah menengah ditambah menjadi 80 minit
- Isi 6 Transformasi kurikulum Bahasa Inggeris di sekolah rendah dengan menitikberatkan penguasaan literasi asas dan pengukuhan Bahasa Inggeris melalui pendekatan modular
- Isi 7 Mewujudkan pembelajaran yang kondusif – memastikan saiz kelas, keadaan fizikal bilik darjah dan sekolah lebih kondusif untuk P&P
- Isi 8 Perkongsian dan jaringan guru bagi membina sinergi dalam kalangan guru untuk berkongsi pengalaman dan pengetahuan tentang P&P yang terkini dan berkesan.

Kesimpulan

61. Semua pihak perlu memainkan peranan dalam menjayakan dasar tersebut
62. Mengkaji/membuat penilaian dari semasa ke semasa untuk melihat keberkesanan dasar tersebut
63. Dasar ini diharap dapat melahirkan rakyat yang berkebolehan untuk berbahasa dengan baik dan berbangga apabila bertutur dalam Bahasa Malaysia

Bidang Pendidikan

64. Langkah Kementerian Pelajaran Malaysia memasukkan komponen Kesusasteraan Melayu dalam mata pelajaran Bahasa Melayu bagi para pelajar tingkatan satu hingga lima boleh memberikan kesan yang positif kepada pelajar. Jelaskan pernyataan ini.

Rangka Jawapan

Pendahuluan

Sejak lebih sedekad yang lalu, Kementerian Pelajaran telah memasukkan kesusteraan sebagai satu komponen dalam mat pelajaran bahasa Melayu. Pada hakikatnya, hal ini memang ada manfaatnya.

Isi-isi (Kesan-kesan)

65. Membolehkan pelajar meningkatkan penguasaan bahasa Melayu dalam pelbagai aspek, misalnya aspek kosa kata, tatabahasa, pemahaman, dan aspek estetik. Hal ini demikian kerana penggunaan bahasa dalam karya merupakan penggunaan bahasa konteks yang sebenar.
66. Menambah minat dan kecenderungan mereka terhadap karya sastera tanah air dan dengan itu mereka dapat menghayati dan menghargai karya seni.

67. Meningkatkan kemahiran mengimajinasi, menginterpretasi, dan menilai sesuatu karya seni sastra. Dengan kata lain, kebolehan dalam bidang kritikan sastra dapat ditingkatkan dalam kalangan pelajar.
68. Menyemai minat untuk menghasilkan karya seni sastra. Mereka yang berbakat dapat dibimbing untuk menggunakan bahasa secara kreatif dan dengan itu bakat mereka dapat diperkembang, justeru mereka berpotensi untuk menjadi karyawan sastra tanah air yang terkenal.
69. Menyemai nilai akhlak yang murni dalam kalangan pelajar. Hal ini dapat diterapkan melalui pemilihan karya sastra yang memaparkan watak-watak yang boleh dijadikan idola oleh mereka.
70. Memperkenalkan penulis-penulis tanah air yang terkenal dalam bidang atau genre penulisan masing-masing.

71. Mewujudkan perkembangan yang seimbang dalam diri pelajar kerana karya seni dapat memenuhi keperluan rohani, emosi, dan sahsiah seseorang. Keperluan untuk perkembangan individu yang lain, seperti jasmani dan intelek dapat dipenuhi oleh mata pelajaran lain.

Kesimpulan

Banyak manfaat yang dapat diperoleh oleh pelajar daripada KOMSAS. Oleh itu, langkah memasukkan komponen sastera dalam mata pelajaran bahasa patut diteruskan dan kaedah pengajarannya dalam bilik darjah harus dipastikan keberkesanannya.

CONTOH KARANGAN LENGKAP

KARANGAN STPM 1

Isu bahasa, seni, budaya, dan sastera

Soalan

Filem merupakan salah satu elemen seni budaya yang diminati ramai. Huraikan peranan filem dalam masyarakat.

Filem merupakan salah satu elemen seni budaya yang diminati ramai iaitu sama ada golongan dewasa mahupun kanak-kanak. Kewujudan filem pada hari ini memberikan impak yang sangat besar dalam dunia perfileman. Hal ini boleh dilihat apabila banyak karyawan filem berusaha untuk menghasilkan filem yang berkualiti bagi menarik minat banyak golongan penggemar filem. Hal ini

terbukti dengan karya yang telah dihasilkan dalam pelbagai bentuk filem seperti filem seram, komedi, cinta, fantasi, kehidupan dan sebagainya. Filem juga memainkan peranan yang penting terhadap masyarakat dan sepatutnya mereka memanfaatkan peluang keemasan itu dengan sebaik-baiknya.

Elemen yang sangat mempengaruhi para karyawan menghasilkan sesuatu filem adalah sebagai alat hiburan terhadap golongan masyarakat. Pelbagai masalah yang menerjah fikiran banyak golongan boleh ditenangkan melalui filem yang sarat dengan pelbagai unsur terutamanya unsur komedi yang boleh mengurangkan tekanan pada akal fikiran mereka. Masyarakat masih boleh berhibur walaupun ada pandangan yang mengatakan perbuatan tersebut membuang masa sahaja. Kita memerlukan

elemen filem yang sedemikian bagi mengelakkan diri kita daripada terbeban oleh tugas seharian. 61

Oleh itu, seseorang itu perlu memerlukan hiburan seperti filem agar mereka tidak terkongkong dalam satu cabang kehidupan sahaja.

Filem juga penting sebagai medium bagi memberi nasihat dan pengajaran terhadap golongan masyarakat. Sekiranya tiada unsur perfileman, sudah tentu sukar untuk kita memupuk nilai-nilai murni dalam kehidupan seharian kita. Tidak semua filem yang diketengahkan kepada masyarakat hanya hiburan semata-mata. Hal ini boleh dilihat apabila ada filem yang mengetengahkan nilai-nilai murni yang menasihatkan masyarakat mengikuti amalan sedemikian. Ada filem yang memaparkan kejahatan seseorang itu tentang sesuatu perkara yang menyarankan masyarakat untuk mengelakkan diri daripada menjadi sedemikian. Oleh itu, filem sebegini sentiasa menasihatkan masyarakat tentang pentingnya pengajaran yang dipaparkan supaya yang baik dijadikan teladan dan yang buruk dijadikan sempadan.

Kehidupan masyarakat pada hari ini ada pelbagai jenis dan kadangkala sukar untuk dicapai oleh akal. Melalui filem, mudah untuk masyarakat mengetahui situasi sebenar yang berlaku di dalam dunia hari ini. Kebanyakan filem yang dipaparkan berkisar tentang kehidupan dunia hari ini dan kita boleh mengetahui hakikat kehidupan sebenar seperti yang diimpikan oleh semua orang. Hal ini boleh dilihat apabila terdapat golongan yang hidup dalam kemewahan dan kesenangan tetapi hakikatnya jiwa mereka mengalami kekusutan yang berpanjangan. Sebagai contohnya, golongan selebriti yang indah khabar daripada rupa yang berlagak profesional di hadapan kamera tetapi kehidupan sebenar mereka tidak seindah seperti dalam filem. Oleh itu, melalui filem, kita akan berfikir dua kali untuk mengagumi mereka kerana kehidupan mereka penuh dengan ranjau yang perlu ditempuh.

Hubungan kekeluargaan juga boleh dipererat dengan adanya karya dalam bidang perfileman ini. Perkara ini boleh didapati apabila banyak golongan masyarakat pada zaman sekarang yang sentiasa sibuk dengan kerjaya seharian mereka. Dengan adanya karya perfileman ini, ibu bapa boleh membawa anak-anak mereka terutamanya pada hujung minggu untuk ke pawagam bagi menonton filem. Sudah tentu anak-anak pula akan berasa seronok serta berasa tidak terabai kerana ibu bapa mereka prihatin terhadap diri mereka dan meluangkan masa bersama-sama dengan keluarga. Memang tidak dapat dinafikan bahawa banyak faedah yang diperolehi dengan menonton filem bersama-sama dengan keluarga.

Arena perfileman ini bukan sahaja berperanan terhadap golongan masyarakat yang menggemari filem itu sahaja malah filem juga memberikan kepentingan terhadap masyarakat. Perkara ini boleh

dilihat apabila sektor pekerjaan juga boleh terisi melalui dunia perfileman ini. Banyak golongan 62

yang diperlukan bagi menghasilkan sesuatu filem dengan jayanya, bukan sahaja daripada golongan yang ada di hadapan kamera tetapi juga daripada golongan di belakang tabir yang bertanggungjawab untuk menggerakkan pembikinan sesuatu filem itu. Apabila industri perfileman memerlukan tenaga kerja, masalah pengangguran dalam kalangan masyarakat akan dapat dikurangkan. Seterusnya industri perfileman dapat meningkatkan taraf hidup masyarakat apabila adanya kerjaya dalam bidang perfileman.

Kesimpulannya, filem merupakan aspek yang diperlukan dalam masyarakat pada hari ini. Walaupun masyarakat beranggapan buruk terhadap sesetengah filem, tetapi karya itu sebenarnya memberikan pengajaran terhadap masyarakat. Jika masyarakat hanya tahu mengkritik karya yang dihasilkan itu tanpa mengetahui motif sebenar sesuatu filem itu, dunia perfileman sukar untuk berkembang. Seharusnya masyarakat berfikir positif agar pengeluar filem menghasilkan karya yang lebih banyak dan barangkali lebih berkualiti untuk memajukan industri ini. Oleh itu, filem yang dihasilkan tidak harus dibiarkan begitu sahaja dan pengeluar filem haruslah menghasilkan karya yang benar-benar berkualiti.

(650 patah perkataan)

